

Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής
Σχολή Διοικητικών, Οικονομικών και Κοινωνικών Επιστημών
Τμήμα Λογιστικής & Χρηματοοικονομικής
Π.Μ.Σ. «Δημόσια Οικονομική & Πολιτική»

**«Οι Οικονομικές, Πολιτικές και Κοινωνικές Προεκτάσεις του
Μεταναστευτικού Ζητήματος στην Μεσόγειο. Οι Σχέσεις της
Ελλάδας με την Τουρκία και η Ευρωπαϊκή Ένωση»**

ΗΛΙΑΣ ΚΑΡΚΑΜΠΙΑΣΗΣ

Διπλωματική Εργασία υποβληθείσα στο Τμήμα Λογιστικής &
Χρηματοοικονομικής του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής για την απόκτηση
Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης στη Δημόσια Οικονομική και Πολιτική.

Αιγάλεω, 2023

Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής
Σχολή Διοικητικών, Οικονομικών και Κοινωνικών Επιστημών
Τμήμα Λογιστικής & Χρηματοοικονομικής
Π.Μ.Σ. «Δημόσια Οικονομική & Πολιτική»

**«Οι Οικονομικές, Πολιτικές και Κοινωνικές Προεκτάσεις του
Μεταναστευτικού Ζητήματος στην Μεσόγειο. Οι Σχέσεις της
Ελλάδας με την Τουρκία και η Ευρωπαϊκή Ένωση»**

ΗΛΙΑΣ ΚΑΡΚΑΜΠΑΣΗΣ, Α.Μ.:21017

Επιβλέπων: Βασίλειος Πανάγου, Καθηγητής,
Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής, Τμήμα Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής

Διπλωματική Εργασία υποβληθείσα στο Τμήμα Λογιστικής &
Χρηματοοικονομικής του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής για την απόκτηση
Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης στη Δημόσια Οικονομική και Πολιτική.

Αιγάλεω, 2023

Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής
Σχολή Διοικητικών, Οικονομικών και Κοινωνικών Επιστημών
Τμήμα Λογιστικής & Χρηματοοικονομικής
Π.Μ.Σ. «Δημόσια Οικονομική & Πολιτική»

"The Economic, Political and Social Implications of the Migration Issue in the Mediterranean. Greece's Relations with Turkey and the European Union"

ILIAS KARKAMPASIS, R.N.:21017

Supervisor: Vasileios Panagou, Professor,
University of Western Attica, Department of Accounting and Finance.

Master Thesis submitted to the Dept. of Accounting & Finance of the University of West Attica in partial fulfilment of the requirements for the degree of M.Sc. in
Public Economics and Policy

Egaleo, Greece, 2023

Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής
Σχολή Διοικητικών, Οικονομικών και Κοινωνικών Επιστημών
Τμήμα Λογιστικής & Χρηματοοικονομικής
Π.Μ.Σ. «Δημόσια Οικονομική & Πολιτική»

Τίτλος εργασίας

Μέλη Εξεταστικής Επιτροπής

Εγκρίθηκε από την εξεταστική επιτροπή την 04/07/2023

Α/α	ΟΝΟΜΑ ΕΠΩΝΥΜΟ	Β ΑΘΜΙΑΔΑ/ΙΔΙΟΤΗΤ Α	ΨΗΦΙΑΚΗ ΥΠΟΓΡΑΦΗ
1	Βασίλειος Πανάγου	Καθηγητής Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής	
2	Νικόλαος Στρόμπλος	Διευθυντής ΕΛΣΤΑΤ	
3	Δημήτριος Χαραμής	Επίκουρος Καθηγητής Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής	

ΔΗΛΩΣΗ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Ο κάτωθι υπογεγραμμένος ΗΛΙΑΣ ΚΑΡΚΑΜΠΑΣΗΣ του ΓΕΩΡΓΙΟΥ, με αριθμό μητρώου περ21017 φοιτητής του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών ΔΗΜΟΣΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ του Τμήματος ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ της Σχολής ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ, ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής, δηλώνω ότι:

«Είμαι συγγραφέας αυτής της μεταπτυχιακής εργασίας και ότι κάθε βοήθεια την οποία είχα για την προετοιμασία της, είναι πλήρως αναγνωρισμένη και αναφέρεται στην εργασία. Επίσης, οι όποιες πηγές από τις οποίες έκανα χρήση δεδομένων, ιδεών ή λέξεων, είτε ακριβώς είτε παραφρασμένες, αναφέρονται στο σύνολό τους, με πλήρη αναφορά στους συγγραφείς, τον εκδοτικό οίκο ή το περιοδικό, συμπεριλαμβανομένων και των πηγών που ενδεχομένως χρησιμοποιήθηκαν από το διαδίκτυο. Επίσης, βεβαιώνω ότι αυτή η εργασία έχει συγγραφεί από μένα αποκλειστικά και αποτελεί προϊόν πνευματικής ιδιοκτησίας τόσο δικής μου, όσο και του Ιδρύματος.

Παράβαση της ανωτέρω ακαδημαϊκής μου ευθύνης αποτελεί ουσιώδη λόγο για την ανάκληση του πτυχίου μου».

Ο Δηλών

ΗΛΙΑΣ ΚΑΡΚΑΜΠΑΣΗΣ

«Οι Οικονομικές, Πολιτικές και Κοινωνικές Προεκτάσεις του Μεταναστευτικού Ζητήματος στην Μεσόγειο. Οι Σχέσεις της Ελλάδας με την Τουρκία και η Ευρωπαϊκή Ένωση»

Περίληψη

Η Ελλάδα αποτελεί μια χώρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης με σημαντική γεωστρατηγική θέση, αφού τα σύνορα της αποτελούν και σύνορα της Ευρωπαϊκής Ένωσης τόσο με την Ασία, όσο και με την Αφρική. Η Ελλάδα βρίσκεται πάντα σε θέση να πρέπει να αντιμετωπίζει τις προκλήσεις της γείτονας χώρας Τουρκίας, η οποία ως χώρα της Μεσογείου αλλά και ενδιάμεση χώρα μεταξύ Ασίας και Ευρώπης έχει να διαχειριστεί εκατομμύρια μεταναστών οι οποίοι την χρησιμοποιούν ως χερσαία και θαλάσσια δίοδο ώστε να περάσουν στην Ελλάδα και από εκεί στις υπόλοιπες χώρες της Ευρώπης.

Το μεσογειακό μεταναστευτικό ζήτημα έχει σημαντικές επιπτώσεις στην παγκόσμια κοινότητα, συμπεριλαμβανομένων οικονομικών, πολιτικών και κοινωνικών προεκτάσεων. Το θέμα έχει αποτελέσει αντικείμενο πολλών μελετών και εκθέσεων, συμπεριλαμβανομένων εκείνων της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής. Το ζήτημα των μεταναστευτικών πολιτικών έχει γίνει ένα κρίσιμο ζήτημα για τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής, με συζητήσεις για τους τύπους πολιτικών που πρέπει να εφαρμοστούν. Το μεταναστευτικό ζήτημα αποτέλεσε επίσης αντικείμενο πολιτιστικών και κοινωνικών συζητήσεων, με ζητήματα ταυτότητας και πολιτισμικής πολυμορφίας.

Ως αποτέλεσμα, το μεσογειακό μεταναστευτικό ζήτημα έχει καταστεί ένα σύνθετο ζήτημα που απαιτεί μια ολοκληρωμένη προσέγγιση για την αντιμετώπιση των οικονομικών, πολιτικών και κοινωνικών συνεπειών του.

Λέξεις Κλειδιά: μεταναστευτικό, μεσόγειος θάλασσα, οικονομικές επιπτώσεις, γεωστρατηγική θέση, πολιτικές επιπτώσεις.

"The Economic, Political and Social Implications of the Migration Issue in the Mediterranean. Greece's Relations with Turkey and the European Union"

Abstract

Greece is a country of the European Union with an important geostrategic position since its borders are also the borders of the European Union with both Asia and Africa. Greece is always in a position to have to face the challenges of the neighboring country Turkey, which as a Mediterranean country but also an intermediate country between Asia and Europe has to manage millions of immigrants who use it as a land and sea passage to cross to Greece and from there to the rest of Europe.

The Mediterranean migration issue has significant implications for the global community, including economic, political, and social ramifications. The subject has been the subject of many studies and reports, including those of the European Economic and Social Committee. The issue of immigration policies has become a critical issue for policymakers, with debates over what types of policies should be implemented. The immigration issue has also been the subject of cultural and social debates, with issues of identity and cultural diversity.

As a result, the Mediterranean migration issue has become a complex issue that requires an integrated approach to address its economic, political, and social consequences.

Keywords: migration, Mediterranean Sea, economic impact, geostrategic position, political impact.

Πίνακας περιεχομένων

Περίληψη.....	xi
Abstract.....	xiii
Εισαγωγή.....	1
1 ΤΟ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΟ ΖΗΤΗΜΑ ΚΑΙ ΟΙ ΣΧΕΣΕΙΣ ΕΛΛΑΔΑΣ- ΤΟΥΡΚΙΑΣ	
3	
1.1 Η ιστορία των σχέσεων Ελλάδας-Τουρκίας.....	3
1.2 Ο Αντίκτυπος των Σχέσεων της Ελλάδας και της Τουρκίας με την Ένταξη στο ΝΑΤΟ	4
1.3 Οι Ναυτικές Διαφορές Ελλάδας-Τουρκίας.....	6
1.4 Οι Οικονομικές και Πολιτικές Επιπτώσεις της Ελλάδας Σχέσεις Τουρκίας.....	7
1.4.1 Οι οικονομικές επιπτώσεις των σχέσεων Ελλάδας-Τουρκίας.....	7
1.4.2 Οι πολιτικές επιπτώσεις των σχέσεων Ελλάδας-Τουρκίας.....	8
1.5 Το Μεταναστευτικό Ζήτημα και η θέση της Ελλάδας.....	9
1.6 Το Μεταναστευτικό Ζήτημα και οι Οικονομικές Προεκτάσεις του.....	11
1.6.1 Το επίπεδο οικονομικής αλληλεξάρτησης μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας	12
1.6.2 Έργα ενεργειακής συνεργασίας και υποδομών.....	13
1.7 Ο Αντίκτυπος του Μεταναστευτικού στην Ελληνική και Τουρκική Κοινωνία	15
1.8 Οι κοινωνικοοικονομικοί παράγοντες της σχέσης Ελλάδας-Τουρκίας.....	19
1.9 Οι διαφορές στις οικονομικές πολιτικές Ελλάδας και Τουρκίας.....	20
1.10 Οι κοινωνικοοικονομικές εξελίξεις στην Ελλάδα και την Τουρκία τη σχέση τους	21
1.11 Οι πολιτιστικοί και ιστορικοί δεσμοί Ελλάδας και Τουρκίας;.....	21
1.12 Οι Πολιτιστικές και Ιστορικές ανταλλαγές μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας.....	23

1.13	Πλοήγηση στις σχέσεις Ελλάδας-Τουρκίας: Μετανάστευση, Ασφάλεια Συνόρων και Διεθνής Συνεργασία	23
1.13.1	Ασφάλεια των συνόρων	26
1.13.2	Οι κύριοι στόχοι των πολιτικών ασφάλειας των συνόρων Ελλάδας- Τουρκίας.....	28
1.13.3	Οι σχέσεις Ελλάδας-Τουρκίας στην περιφερειακή ασφάλεια και σταθερότητα	28
1.13.4	Ο ρόλος των διεθνών οργανισμών στη διευκόλυνση των σχέσεων Ελλάδας-Τουρκίας.....	29
1.14	Οι Επιπτώσεις των σχέσεων Ελλάδας Τουρκίας	30
1.15	Οι Σχέσεις Ελλάδας-Τουρκίας στην ανάπτυξη της περιοχής	31
2	Η ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΟΥ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΟΥ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΕΝΩΣΗ.....	33
2.1	Η Πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης	33
2.2	Η Συνιστώσα της Τουρκίας στο Μεταναστευτικό Ζήτημα	37
3	ΟΙ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΤΟ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΟ.....	40
3.1	Η πολεμική σύρραξη Ρωσίας- Ουκρανίας και η Ευρώπη.....	40
4	ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	43
	Βιβλιογραφία.....	45

Εισαγωγή

Το μεσογειακό μεταναστευτικό ζήτημα έχει γίνει ένα σημαντικό πρόβλημα με εκτεταμένες οικονομικές, πολιτικές και κοινωνικές προεκτάσεις. Το ζήτημα της μετανάστευσης έχει οριστεί ως η μετακίνηση ανθρώπων από τη μια χώρα στην άλλη για διάφορους λόγους, συμπεριλαμβανομένων οικονομικών, πολιτικών και κοινωνικών παραγόντων. Η περιοχή της Μεσογείου υπήρξε σημαντικός προορισμός για μετανάστες λόγω της γεωγραφικής της θέσης και της γειτνίασής της με την Αφρική και τη Μέση Ανατολή. Αυτό το μεταναστευτικό ζήτημα έχει μακρύ ιστορικό υπόβαθρο και έχει γίνει ένα κρίσιμο ζήτημα στον σύγχρονο κόσμο.

Σημαντική αύξηση των μεταναστευτικών ροών έχει σημειωθεί τα τελευταία χρόνια. Ξεκινώντας από την Ελλάδα και κατευθυνόμενοι προς μια ενδιάμεση ή τερματική τοποθεσία, αυτά τα ρεύματα μετανάστευσης συνεχίζουν να αυξάνονται. Τόσο τα τοπικά όσο και τα παγκόσμια ζητήματα παρακινούν τους ανθρώπους να μεταναστεύσουν για καλύτερες συνθήκες διαβίωσης. Αυτά περιλαμβάνουν παροχές όπως εργασιακά δικαιώματα, κοινωνική ασφάλιση και βελτιωμένη ασφάλεια.

Οι άνθρωποι μεταναστεύουν λόγω της αυξανόμενης πίεσης που δημιουργείται από χώρες με διαφορετικούς πολιτισμούς που συναντώνται σε μια κατάσταση κρίσης. Αυτό δίνει ώθηση στη δημιουργία νέων προτύπων και πρακτικών ένταξης μεταναστών σε όλο τον κόσμο. Το μεταναστευτικό ζήτημα αποτελεί διαχρονικά ένα σημαντικό πρόβλημα για την Ελλάδα και την Ευρωπαϊκή Ένωση. Η παρουσία αλλά και η στάση της Τουρκίας αποτελεί έναν ακόμα σκόπελο που καλείται να διαχειριστεί η Ελλάδα, αφού οι σχέσεις των δύο χωρών είναι αντικείμενο για συνεχή μελέτη.

Η παρούσα εργασία αναπτύχθηκε σε τρία κεφάλαια, στα όποια καλύφθηκαν τα προς εξέταση θέματα της. Στο πρώτο κεφάλαιο γίνεται εκτενής αναφορά για το μεταναστευτικό ζήτημα και τις σχέσεις της Ελλάδας με την Τουρκία. Συγκεκριμένα, έγινε λόγος για τις πολιτικές, τις κοινωνικές και πολιτικές προεκτάσεις των σχέσεων των δύο χωρών, συναρτήσει της επιρροής του μεταναστευτικού ζητήματος αλλά και άλλων παραγόντων που εντείνουν την μεταξύ τους σχέση, όπως το Κυπριακό, η ΑΟΖ, η υφαλοκρηπίδα αλλά και η εκμετάλλευση του Αιγίου.

Στο δεύτερο κεφάλαιο γίνεται εκτενής αναφορά για την αντιμετώπιση του μεταναστευτικού ζητήματος από την Ευρωπαϊκή Ένωση, ειδικότερα έγινε λόγος για την πολιτική αντιμετώπισης του ζητήματός, αλλά και η ιδιαίτερη διαχείριση της Τουρκίας.

Στο τρίτο κεφάλαιο γίνεται λόγος για τις διεθνείς εξελίξεις και ειδικότερα για την πολεμική σύρραξη μεταξύ της Ρωσίας και της Ουκρανίας και του αντίκτυπού της στην μεσόγειο και στο μεταναστευτικό ζήτημα.

Τέλος, γίνεται εκτενής παρουσίαση των συμπερασμάτων που ανέκυψαν από την παραπάνω βιβλιογραφική ανασκόπηση, καθώς επίσης και αναλυτική παρουσίαση των βιβλιογραφικών πηγών.

1 ΤΟ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΟ ΖΗΤΗΜΑ ΚΑΙ ΟΙ ΣΧΕΣΕΙΣ ΕΛΛΑΔΑΣ-ΤΟΥΡΚΙΑΣ

1.1 Η ιστορία των σχέσεων Ελλάδας-Τουρκίας

Το 1930, η Ελλάδα και η Τουρκία έκαναν ένα σημαντικό βήμα προς την οικοδόμηση μιας σχέσης καλής γειτονίας υπογράφοντας δύο συνθήκες (Bilgic et al., 2008). Ωστόσο, οι ταραχές του 1931 στην Κύπρο είχαν σημαντικές επιπτώσεις στην Ελλάδα και, γενικά, αποκάλυψαν ότι οι ελληνικοί κυρίαρχοι κύκλοι και η κοινή γνώμη θεωρούσαν την Κυπριακή διαμάχη ως ζήτημα μεταξύ Ελλάδας/Ελληνοκυπρίων και Βρετανίας μέχρι το 1960 (Bilgic et al., 2008).

Η Συμφωνία της Ζυρίχης του 1959 ήταν καθοριστική για την ανεξαρτησία της Κύπρου και ενέπλεξε την Ελλάδα, την Τουρκία και τη Βρετανία σε ένα σχέδιο διευθέτησης της Κύπρου (Τσαρδανίδης & Νικολάου, 1999). Η συμφωνία αυτή έπαιξε σημαντικό ρόλο στις ελληνοτουρκικές σχέσεις καθώς η Κύπρος υπήρξε μακροχρόνια πηγή σύγκρουσης μεταξύ των δύο χωρών (Τσαρδανίδης & Νικολάου, 1999). Οι διπλωματικές προσπάθειες Ελλάδας και Τουρκίας για επίλυση του Κυπριακού μέσω διαπραγματεύσεων από τη δεκαετία του 1960 είχαν ως αποτέλεσμα τη βελτίωση των σχέσεών τους, ωστόσο, δεν έχουν καταλήξει ακόμη σε οριστική συμφωνία για το θέμα.

Οι σχέσεις μεταξύ των δύο συμμαχιών έχουν εξελιχθεί με την πάροδο του χρόνου. Οι βελτιωμένες σχέσεις μεταξύ των κυρίαρχων δυνάμεων στις δύο συμμαχίες μπορεί να οδηγήσουν στην επίλυση ενδοσυμμαχικών συγκρούσεων (Evangelista, 1991). Αυτό εγείρει το ερώτημα εάν οι βελτιωμένες σχέσεις θα έχουν επίδραση στα αντίστοιχα μέλη τους (Evangelista, 1991). Οι σχέσεις Ανατολής-Δύσης βελτιώθηκαν σημαντικά στο δεύτερο μισό της δεκαετίας του 1980, λόγω της έλευσης του Μιχαήλ Γκορμπατσόφ στη Σοβιετική Ένωση και της δεκτικότητας της κυβέρνησης Ρήγκαν στις πολιτικές του (Evangelista, 1991). Αυτό ήταν ιδιαίτερα σημαντικό για την Τουρκία και την Ελλάδα, που είχαν συγκρουσιακές σχέσεις όλα αυτά τα χρόνια (Evangelista, 1991).

Η Συμφωνία της Ζυρίχης του 1960 έπαιξε σημαντικό ρόλο στην ανεξαρτησία της Κύπρου και είναι πιθανό οι βελτιωμένες σχέσεις μεταξύ των δύο συμμαχιών να βοηθήσουν την Ελλάδα και την Τουρκία να επιλύσουν τα δικά τους ζητήματα (Evangelista, 1991). Τελικά, αυτό θα μπορούσε να οδηγήσει σε μια πιο αρμονική και ειρηνική σχέση μεταξύ των δύο χωρών και των αντίστοιχων μελών τους στις συμμαχίες.

Η Ελλάδα και η Τουρκία όμως έχουν μια μακροχρόνια διαμάχη για τα θαλάσσια σύνορα και την εκμετάλλευση των φυσικών πόρων στην Ανατολική Μεσόγειο (Haass & McDonald, 1988). Οι δύο χώρες συμμετείχαν σε στρατιωτικές ασκήσεις και είχαν αρκετές στενές συναντήσεις σε αμφισβητούμενα ύδατα, εγείροντας ανησυχίες για τον κίνδυνο πιθανής σύγκρουσης (Haass & McDonald, 1988). Πιο πρόσφατα, οι εντάσεις έχουν κλιμακωθεί περαιτέρω λόγω των δραστηριοτήτων γεωτρήσεων της Τουρκίας στην περιοχή (Haass & McDonald, 1988). Αυτό ώθησε την Ελλάδα να κατηγορήσει την Τουρκία για παραβίαση του διεθνούς δικαίου και έχει ζητήσει υποστήριξη από την ΕΕ και άλλους διεθνείς οργανισμούς για να πιέσει την Τουρκία να σεβαστεί την κυριαρχία της Ελλάδας (Haass & McDonald, 1988).

Η ΕΕ και το NATO απάντησαν καλώντας και τις δύο πλευρές να αποκλιμακώσουν την κατάσταση και τις προέτρεψαν να επιλύσουν τις διαφορές τους μέσω διαλόγου. Ωστόσο, οι δύο χώρες δεν έχουν ακόμη καταλήξει σε συναίνεση σε μια σειρά ζητημάτων, συμπεριλαμβανομένης της οριοθέτησης των θαλάσσιων συνόρων και της εκμετάλλευσης των φυσικών πόρων στην περιοχή. Αυτό έχει οδηγήσει σε αυξημένες πολιτικές και οικονομικές εντάσεις μεταξύ των δύο χωρών, γεγονός που έχει προκαλέσει μεγάλη αβεβαιότητα στην περιοχή. Ως εκ τούτου, είναι σημαντικό η Ελλάδα και η Τουρκία να βρουν έναν τρόπο να επιλύσουν τις διαφορές τους με ειρηνικό και εποικοδομητικό τρόπο, προκειμένου να διασφαλιστεί η περιφερειακή σταθερότητα.

1.2 Ο Αντίκτυπος των Σχέσεων της Ελλάδας και της Τουρκίας με την Ένταξη στο NATO

Η Ελλάδα και η Τουρκία έχουν μακρά ιστορία τεταμένων σχέσεων, η οποία είχε σημαντικό αντίκτυπο στην ένταξη στο NATO. Αυτό επιδεινώθηκε από την Κυπριακή διαμάχη το 1974, η οποία έχει βαθιές επιπτώσεις στην ασφάλεια των μελών του NATO. Το επίπεδο σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και η σταθερότητα της χώρας επηρεάζει τον κίνδυνο ασφάλειας για τα μέλη του NATO (Κιτρομηλίδης & Κουλούμπης, 1975).

Η ένταση μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας αυξήθηκε κατά τη διάρκεια της Κυπριακής κρίσης, με αποκορύφωμα την τουρκική εισβολή του 1974 (Haass & McDonald, 1988). Παρά την ένταξη στο NATO, η ένταση παραμένει μεταξύ των δύο χωρών και οι ΗΠΑ, μαζί με άλλα μέλη του NATO, προσπάθησαν να μεσολαβήσουν στην κατάσταση (Haass & McDonald, 1988).

Αρχικά, υπήρξε απροθυμία από την Ελλάδα και την Τουρκία να ενταχθούν στη συμμαχία του NATO, λόγω πολιτιστικών, κοινωνικών και ιστορικών διαφορών, αλλά κρίθηκε στρατηγική αναγκαιότητα και τελικά εντάχθηκαν και οι δύο χώρες (Haass & Mcdonald, 1988). Η ένταξη στο NATO συνεπάγεται ένα κοινό επίπεδο χρησιμότητας από την άμυνα και η αμυντική τεχνολογία που διασφαλίζει τη συλλογική άμυνα και ασφάλεια αποτελεί βασικό συστατικό για την αξιολόγηση του αντίκτυπου της ένταξης στο NATO για την Ελλάδα και την Τουρκία (Καριώτης, 2011).

Ο ανταγωνισμός μεταξύ των δύο χωρών έχει προκαλέσει υψηλές αμυντικές δαπάνες, οι οποίες έχουν αυξηθεί μόνο με την ένταξη στο NATO (Mitchell & Prins, 2009). Ως αποτέλεσμα των αυξημένων δαπανών τους, μπορεί να στρεβλώσει τα αποτελέσματα των δοκιμών για συνεργασία και είναι σημαντικό να αναγνωριστεί αυτή η στρεβλωτική επιρροή (Mitchell & Prins, 2009). Επιπλέον, όταν οι χώρες παράγουν την άμυνα ως αμιγώς δημόσιο αγαθό και ως ιδιωτικό αγαθό, αναφέρεται ως «μικτό αγαθό» (Καριώτης, 2011). Οι στρατιωτικές ενέργειες της Ελλάδας κατά της Τουρκίας μπορούν να θεωρηθούν ως άμυνα ως καθαρό ιδιωτικό αγαθό (Καριώτης, 2011).

Η ένταξη στο NATO οδήγησε επίσης σε κοινές δράσεις για συλλογική άμυνα, σύμφωνα με το άρθρο 5 της Συνθήκης της Ουάσιγκτον (Καριώτης, 2011). Παρόλα αυτά, απαιτείται ομόφωνη συναίνεση για την επίκληση του Άρθρου 5 και τα κράτη μέλη ενδέχεται να αποτύχουν να συμφωνήσουν σε κοινή δράση (Καριώτης, 2011).

Εντούτοις, υπάρχουν πιθανά οφέλη από τη βελτίωση των σχέσεων του NATO για την Ελλάδα και την Τουρκία. Πρώτον, η βελτιωμένη συνοχή του NATO θα μπορούσε να προσφέρει μεγαλύτερη αίσθηση ασφάλειας και στις δύο χώρες (Evangelista, 1991). Αυτό θα μπορούσε, με τη σειρά του, να οδηγήσει σε μια πιο αρμονική σχέση μεταξύ τους, επιτρέποντας την επίλυση μακροχρόνιων διαφορών.

Δεύτερον, οι βελτιωμένες σχέσεις του NATO θα διευκόλυνε τη μεγαλύτερη συνεργασία μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας σε διάφορα πολιτικά, οικονομικά και στρατιωτικά ζητήματα. Αυτό θα μπορούσε να αποδειχθεί μεγάλο όφελος και για τις δύο χώρες, καθώς θα τους επέτρεπε να μεγιστοποιήσουν τους συλλογικούς πόρους και τις δυνατότητές τους.

Τέλος, οι βελτιωμένες σχέσεις του NATO θα μπορούσαν να συμβάλουν στην επίλυση ενδοσυμμαχικών συγκρούσεων (Evangelista, 1991). Για παράδειγμα, η Ελλάδα

και η Τουρκία είχαν συγκρουσιακές σχέσεις όλα αυτά τα χρόνια (Evangelista, 1991) και οι βελτιωμένες σχέσεις θα μπορούσαν να βοηθήσουν στη μείωση του επιπέδου έντασης μεταξύ των δύο χωρών. Οι βελτιωμένες σχέσεις μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας θα μπορούσαν επίσης να ωφελήσουν την ευρύτερη συμμαχία του NATO, καθώς θα αύξανε τη δύναμη και τη σταθερότητα του οργανισμού. Συμπερασματικά, τα πιθανά οφέλη από τη βελτίωση των σχέσεων του NATO για την Ελλάδα και την Τουρκία δεν πρέπει να υποτιμηθούν.

1.3 Οι Ναυτικές Διαφορές Ελλάδας-Τουρκίας

Η Ελλάδα και η Τουρκία βρίσκονται σε σύγκρουση για θαλάσσια θέματα στη Μεσόγειο Θάλασσα εδώ και αιώνες (Ηλίας, 2017). Αυτή η σύγκρουση περιστράφηκε κυρίως γύρω από την οριοθέτηση των θαλάσσιων συνόρων, την έκταση των χωρικών υδάτων και των αποκλειστικών οικονομικών ζωνών και την ιδιοκτησία ορισμένων νησιών ή νησιών στο Αιγαίο Πέλαγος (Baldwin-Edwards, 2002).

Μέχρι σήμερα, οι δύο χώρες βρίσκονται σε αντίθεση για τα ζητήματα της υφαλοκρητίδας, των χωρικών υδάτων, του εναέριου χώρου, του αποστρατιωτικοποιημένου καθεστώτος των νησιών του ανατολικού Αιγαίου και των νησίδων και των βράχων (Yilmaz, 2022). Επιπλέον, η Τουρκία έχει αντιταχθεί στη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για το Δίκαιο της Θάλασσας και δεν έχει αναγνωρίσει την ΑΟΖ της Κύπρου. Αυτό οδήγησε τις δύο χώρες να καταφύγουν σε παραμορφωμένες ερμηνείες του διεθνούς ναυτικού δικαίου προκειμένου να αποκτήσουν πλεονέκτημα.

Επιπλέον, ο ανεπίλυτος χαρακτήρας της Κυπριακής κρίσης και τα υψηλά επίπεδα εθνικισμού και στις δύο χώρες δεν έχουν οδηγήσει σε καμία πρόοδο στην εξεύρεση λύσης στη διαφορά (Yilmaz, 2022). Αυτό έχει φανεί στην κρίση των Ιμίων/Καρντάκ, η οποία ήταν μια θαλάσσια διαμάχη μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας, καθώς και σε άλλες διαφορές μεταξύ των δύο χωρών στο παρελθόν (Yilmaz, 2022). Το θέμα περιπλέκεται περαιτέρω από τη *sui generis* φύση της δομής του Αιγαίου Πελάγους και τις διαφορετικές νομικές προοπτικές για τα ίδια ζητήματα όσον αφορά την ερμηνεία των συνθηκών ή το διεθνές ναυτικό δίκαιο (Yilmaz, 2022).

Τον τελευταίο καιρό, οι διαφωνίες για την οριοθέτηση αποκλειστικών οικονομικών ζωνών (ΑΟΖ) στην Ανατολική Μεσόγειο έχουν γίνει πηγή έντασης μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας. Και αυτό γιατί οι παγωμένες σχέσεις της Τουρκίας με το Ισραήλ και το Κυπριακό είναι παράγοντες που συμβάλλουν στην πολυπλοκότητα της διεθνούς πολιτικής στην περιοχή.

Η Τουρκία είναι παράκτιο κράτος και μεγάλος εισαγωγέας ενέργειας, καθιστώντας τον ρόλο της στην περιοχή σημαντικό. Η Τουρκία έχει τη δυνατότητα να χρησιμεύσει ως κόμβος μεταφοράς για τους υδρογονάνθρακες που εξορύσσονται στην περιοχή. Αυτό πιθανότατα θα είχε θετική επίδραση στην οικονομία της. Από την άλλη πλευρά, η Ελλάδα θα μπορούσε να επωφεληθεί από τις βελτιωμένες σχέσεις με την Τουρκία, λόγω των δυνατοτήτων για αυξημένο εμπόριο και επενδύσεις. Η επίλυση εδαφικών διαφορών στην περιοχή πιθανότατα θα ωφελούσε και τις δύο χώρες.

Επιπλέον, εάν οι δύο χώρες καταλήξουν σε συμφωνία για τις ΑΟΖ, θα ενίσχυε τις αντίστοιχες θέσεις τους στην περιοχή. Μια τέτοια συμφωνία θα μπορούσε επίσης να οδηγήσει σε βελτίωση της περιφερειακής σταθερότητας και ασφάλειας, καθώς και σε μεγαλύτερη οικονομική ευημερία. Οι βελτιωμένες σχέσεις μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας θα μπορούσαν να έχουν εκτεταμένες επιπτώσεις για άλλες χώρες της περιοχής. Επομένως, είναι σημαντικό να συμμετέχουν και οι δύο χώρες στη διαδικασία επίλυσης αυτών των εδαφικών διαφορών.

Συμπερασματικά, οι θαλάσσιες διαφορές μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας είναι εξαιρετικά περίπλοκες και η εξεύρεση λύσης είναι δύσκολη λόγω των διαφόρων νομικών και πολιτικών παραγόντων που παίζουν (Yilmaz, 2022).

1.4 Οι Οικονομικές και Πολιτικές Επιπτώσεις της Ελλάδας Σχέσεις Τουρκίας

1.4.1 Οι οικονομικές επιπτώσεις των σχέσεων Ελλάδας-Τουρκίας

Οι οικονομικές επιπτώσεις των σχέσεων Ελλάδας-Τουρκίας είναι ευρείες και εκτεταμένες. Για πολλά χρόνια, οι δύο χώρες προσπαθούσαν να διαπραγματευτούν ένα σύμφωνο για την ενίσχυση των σχέσεών τους. Αυτή η συμφωνία έχει θεωρηθεί ως μια θετική κίνηση, καθώς θα μπορούσε να οδηγήσει σε μεγαλύτερη αίσθηση ενότητας στην

περιοχή (Τσαρδανίδης & Nicolau, 1999). Καθώς ο κόσμος γίνεται όλο και πιο παγκοσμιοποιημένος, οι επιπτώσεις της οικονομικής απελευθέρωσης γίνονται όλο και πιο αισθητές σε χώρες όπως η Ελλάδα και η Τουρκία . Μάλιστα, τη σημασία της συμφωνίας Ελλάδας-Τουρκίας σημείωσε ο Βρετανός πρέσβης στην Άγκυρα, ο οποίος σχολίασε τη συνάφειά της. Αυτή η συμφωνία είχε σημαντικό αντίκτυπο όχι μόνο στην εξωτερική πολιτική της Τουρκίας, αλλά και στην οικονομική σφαίρα της.

Ως αποτέλεσμα, η Τουρκία έπρεπε να εντείνει τις εμπορικές της σχέσεις με την παγκόσμια αγορά προκειμένου να αντιμετωπίσει τις αρνητικές οικονομικές επιπτώσεις. Προκειμένου να αντιμετωπιστεί αυτό, η τουρκική κυβέρνηση έχει εφαρμόσει εκστρατείες για την αύξηση της παραγωγικότητας σε όλους τους οικονομικούς τομείς (O'neal, 2009). Τέλος, η συμφωνία έχει σημαντικές πολιτικές συνέπειες, καθώς έχει τη δυνατότητα να αλλάξει την υπάρχουσα πολιτική κατάσταση μεταξύ των δύο χωρών.

1.4.2 Οι πολιτικές επιπτώσεις των σχέσεων Ελλάδας-Τουρκίας

Ανεκάθεν, η σχέση Ελλάδας και Τουρκίας και οι πολιτικές της προεκτάσεις αποτελούν θέμα ενδιαφέροντος. Για την κυβέρνηση της Κύπρου υπάρχουν τόσο οικονομικοί (Τσαρδανίδης & Nicolau, 1999) όσο και πολιτικοί λόγοι για την κατάθεση της Συμφωνίας της Ζυρίχης, που δημιούργησε ένα κλίμα εγκάρδιων σχέσεων. Αυτή την πολιτική εγκάρδιων σχέσεων ακολούθησαν οι συνδυασμένες λαϊκιστικές, αντικομμουνιστικές και σοσιαλδημοκρατικές κυβερνήσεις της Τουρκίας τη δεκαετία του 1940. Το πολιτικό και οικονομικό κόστος του Κυπριακού στην Τουρκία ήταν σημαντικό.

Επιπλέον, οι ελληνοκυπριακές σχέσεις περιπλέκονται περαιτέρω λόγω της αμφίθυμης στάσης της ελληνικής κυβέρνησης (O'neal, 2009). Κι αυτό γιατί η ελληνική κυβέρνηση ήθελε να περιορίσει τις οικονομικές και πολιτικές επιπτώσεις του Κυπριακού. Έχει παρατηρηθεί ότι η οικονομική απελευθέρωση λόγω κρατικής παρέμβασης ήταν η κύρια επίπτωση του Κυπριακού στην Τουρκία. Εντούτοις, κάθε οικονομική συμφωνία που περιλαμβάνει σημαντικές πολιτικές συνέπειες θεωρείται πιθανή απειλή για την υπάρχουσα πολιτική κατάσταση ενός από τα κράτη της Μικρής Αντάντ.

Τέλος, ο αντίκτυπος των ελληνοκυπριακών σχέσεων τονίζεται στις πτυχές του μάρκετινγκ, των πολιτικών και των πόρων. Συμπερασματικά, οι πολιτικές επιπτώσεις των σχέσεων Ελλάδας-Τουρκίας είναι ένα σύνθετο ζήτημα που επηρεάζει και τις δύο χώρες.

1.5 Το Μεταναστευτικό Ζήτημα και η θέση της Ελλάδας

Ο όρος μετανάστευση περιλαμβάνει όλες τις παραμέτρους της ακούσιας μετανάστευσης ατόμων χωρίς την παρέμβαση εξωτερικών παραγόντων, δηλαδή τη βελτίωση της ποιότητας ζωής ή την επανένωση οικογενειών ή για εκπαιδευτικούς λόγους.

Συγκεκριμένα, η μετανάστευση (Department of Immigration and Asylum, 2022) αναφέρεται στη μετακίνηση ατόμων σε μια χώρα στην οποία δεν έχουν εθνικότητα, προκειμένου να εγκατασταθούν ως μόνιμος κάτοικος ή μελλοντικός πολίτης αυτής της χώρας.

Οι μετανάστες (UN MIGRATION, 2022) ορίζονται επομένως ως «άτομα που έχουν ζήσει σε μια ξένη χώρα για περισσότερο από ένα χρόνο, για οποιονδήποτε λόγο, εθελοντικό ή ακούσιο, και για τα μέσα μετάβασης, τακτικά ή παράτυπα» σύμφωνα με τις Ηνωμένες Πολιτείες Δήλωση των Εθνών. Άτομα ή ομάδες ατόμων που μετακινούνται ως τουρίστες και επιχειρηματίες για λιγότερο από ένα χρόνο δεν ταξινομούνται ως μετανάστες εξ ορισμού. Ωστόσο, ορισμένοι τύποι μεταναστών μετακινούνται για μικρότερο χρονικό διάστημα και εργάζονται σε εποχιακές θέσεις εργασίας.

Σε αντίθεση με τους πρόσφυγες, οι μετανάστες μπορούν να απελαθούν όποτε θέλουν χωρίς κυρώσεις ή φόβο για τη ζωή τους. Η διάκριση μεταξύ μεταναστών και προσφύγων είναι σημαντική γιατί οι μετανάστες υπόκεινται στους νόμους περί μετανάστευσης και τη δέουσα διαδικασία που ισχύουν για κάθε χώρα. Για τους πρόσφυγες, από την άλλη πλευρά, έχουν θεσπιστεί κανόνες ασύλου και προστασίας σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία και το διεθνές δίκαιο, καθώς και την Ύπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών, προκειμένου να ενισχυθεί η εκπλήρωση των υποχρεώσεων των κρατών.

Επιπλέον, ο μετανάστης (House of European History, 2022) αναφέρεται σε ένα άτομο που αλλάζει τόπο διαμονής, ανεξάρτητα από τον λόγο της μετανάστευσης ή το νομικό του καθεστώς. Διακρίνεται σε βραχυπρόθεσμη ή προσωρινή μετανάστευση, με διάρκεια ροής από 3 έως 12 μήνες, και σε μακροπρόθεσμη ή μόνιμη μετανάστευση, με διάρκεια ροής ενός έτους ή περισσότερο.

Οι μετακινήσεις μεταναστών (Department of Immigration and Asylum, 2022) είναι οι μετακινήσεις ανθρώπων από το ένα μέρος στο άλλο με στόχο την προσωρινή ή μόνιμη εγκατάσταση σε μια νέα τοποθεσία. Η μετανάστευση συμβαίνει συνήθως σε μεγάλες αποστάσεις, από τη μια χώρα στην άλλη, αν και η λεγόμενη εσωτερική μετανάστευση είναι δυνατή. Οι μετανάστες χωρίζονται σε νόμιμους και λαθρομετανάστες ανάλογα με τις συνθήκες εισόδου και διαμονής στη χώρα υποδοχής.

Η μετακίνηση νομαδικών πληθυσμών συνήθως δεν θεωρείται είδος μετανάστευσης, γιατί οι νομάδες δεν έχουν σκοπό να εγκατασταθούν σε ένα μέρος, καθώς οι μετακινήσεις τους συνήθως παραμένουν συνεχείς. Φυσικά, η μετακίνηση ανθρώπων λόγω τουρισμού ή προσκυνήματος δεν είναι είδος μετανάστευσης, αφού και σε αυτή την περίπτωση δεν ισχύει η προϋπόθεση εγκατάστασης στον προορισμό. Οι μειονοτικοί πληθυσμοί που μεταναστεύουν για να αναπτυχθούν σε μη εγκατεστημένες περιοχές ονομάζονται αποικίες (οικισμοί εποίκων), ενώ αυτοί που εκτοπίστηκαν λόγω μετανάστευσης και αποικισμού ορίζονται ως πρόσφυγες.

Στην Ελλάδα, ο όρος μετανάστευση είναι συνυφασμένος με μια σειρά από σημαντικά εθνικά ζητήματα όπως η ταυτότητα, η αποδοχή της διαφορετικότητας και οι αξίες που διέπουν τον πολιτισμό της. Αν και η φιλοξενία, και ιδιαίτερα το φιλότιμο, ήταν το βιοσημείο των Ελλήνων, ωστόσο κατάφεραν να διαχειριστούν τη μετανάστευση σαν εμπόρευμα.

Τέλος, συχνά υπάρχει ταυτοποίηση μεταναστών-προσφύγων, η οποία έχει σοβαρές συνέπειες για την ασφάλεια των προσφύγων όσον αφορά τη δημόσια υποστήριξη και τα ιδρύματα ασύλου που χρειάζονται.

1.6 Το Μεταναστευτικό Ζήτημα και οι Οικονομικές Προεκτάσεις του

Οι χώρες που βρίσκονται στην πρώτη γραμμή της μετανάστευσης στη Μεσόγειο, όπως η Ιταλία, η Ισπανία και η Ελλάδα, αντιμετωπίζουν οικονομική πίεση λόγω του μεγάλου αριθμού μεταναστών που φτάνουν στις ακτές τους. Αυτό επιβαρύνει τις δημόσιες δαπάνες και δημιουργεί προκλήσεις στην αγορά εργασίας.

Η μετανάστευση μπορεί να συμβάλει στην οικονομική ανάπτυξη ορισμένων χωρών. Οι μετανάστες μπορούν να εισάγουν νέες ιδέες, δεξιότητες και εργατικό δυναμικό στις χώρες υποδοχής τους, ενισχύοντας έτσι την οικονομία τους. Η εισροή μεταναστών όμως στις μεσογειακές χώρες επιβαρύνει σημαντικά τις οικονομίες τους, ιδίως όσον αφορά την υγειονομική περίθαλψη, τη στέγαση, την εκπαίδευση και τα συστήματα πρόνοιας.

Το κόστος διαχείρισης προσφυγικών καταυλισμών, παροχής ανθρωπιστικής βοήθειας και διεκπεραίωσης αιτημάτων ασύλου προσθέτει σημαντική οικονομική επιβάρυνση στους προϋπολογισμούς των χωρών υποδοχής. Επιπλέον, το εργατικό δυναμικό μεταναστών στις μεσογειακές χώρες, ιδιαίτερα σε τομείς όπως η γεωργία και οι κατασκευές, διαδραματίζει κρίσιμο ρόλο στην κάλυψη των απαιτήσεων εργασίας. Ωστόσο, ο ανταγωνισμός για θέσεις εργασίας μεταξύ ντόπιων και μεταναστών μπορεί να οδηγήσει σε μείωση των μισθών και εκτόπιση θέσεων εργασίας για τους πολίτες της χώρας υποδοχής.

Από την άλλη, οι μετανάστες συχνά στέλνουν ένα μέρος των κερδών τους πίσω στις χώρες καταγωγής τους, συμβάλλοντας στις ροές εμβασμάτων. Εντούτοις, τα εμβάσματα μπορούν να λειτουργήσουν ως σημαντική πηγή εισοδήματος για οικογένειες στις χώρες προέλευσης και μπορούν να έχουν θετικό αντίκτυπο στις τοπικές οικονομίες τους.

Επιπροσθέτως, το μεσογειακό μεταναστευτικό ζήτημα έχει σημαντικές οικονομικές επιπτώσεις, ιδιαίτερα σε σχέση με την αγορά εργασίας. Η εισροή μεταναστών μπορεί να οδηγήσει σε αυξημένο ανταγωνισμό για θέσεις εργασίας, ο οποίος μπορεί να οδηγήσει σε μείωση των μισθών τόσο για τους γηγενείς εργαζομένους όσο και για τους μετανάστες. Επιπλέον, η ένταξη των μεταναστών στην αγορά εργασίας μπορεί να είναι δύσκολη, καθώς μπορεί να αντιμετωπίζουν γλωσσικά εμπόδια και διακρίσεις. Ωστόσο, οι μετανάστες μπορούν να συμβάλουν στην οικονομία καλύπτοντας τις ελλείψεις εργατικού δυναμικού και αυξάνοντας τη ζήτηση για αγαθά

και υπηρεσίες . Επομένως, ο αντίκτυπος της μετανάστευσης στην αγορά εργασίας είναι πολύπλοκος και απαιτεί προσεκτική εξέταση.

Τέλος, το οικονομικό κόστος και τα οφέλη της μετανάστευσης για τις χώρες υποδοχής αποτελούν επίσης θέμα συζήτησης. Ενώ υπάρχει κόστος που συνδέεται με την παροχή κοινωνικών υπηρεσιών και υποδομών στους μετανάστες, μπορούν επίσης να συμβάλουν στην οικονομία μέσω της εργασίας και της κατανάλωσής τους. Ως εκ τούτου, είναι σημαντικό να ληφθούν υπόψη τόσο το κόστος όσο και τα οφέλη της μετανάστευσης κατά τη διαμόρφωση πολιτικών.

1.6.1 Το επίπεδο οικονομικής αλληλεξάρτησης μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας

Η θεωρία της αλληλεξάρτησης είναι σημαντική για την κατανόηση των υφιστάμενων οικονομικών σχέσεων μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας. Από τις αρχές της δεκαετίας του 2000, υπήρξε μια εντατικοποίηση των οικονομικών δεσμών μεταξύ των δύο εθνών (Yokoi, Y., (2009). Αυτό είχε ως αποτέλεσμα την ανάδειξη επιχειρηματικών ομίλων ως σημαντικών υπευθύνων λήψης αποφάσεων στη νέα ατμόσφαιρα των σχέσεων (Yokoi, Y., (2009).

Οι δύο κύριοι καθοριστικοί παράγοντες της επέκτασης των διμερών οικονομικών σχέσεων την περίοδο 2001-2007 υπόκεινται σε αλλαγές στην περίοδο μετά το 2008 (Yokoi, Y., (2009). Επιπλέον, οι καθοριστικοί παράγοντες της επέκτασης στις διμερείς οικονομικές σχέσεις αναλύονται στην παρούσα εργασία (Yokoi, Y., (2009). Τέτοιοι καθοριστικοί παράγοντες είναι ο ρόλος των μη κρατικών παραγόντων, ιδίως των επιχειρηματικών ομίλων, στο πλαίσιο της θεωρίας της αλληλεξάρτησης (Yokoi, Y., (2009). Κατά συνέπεια, οι διμερείς οικονομικές σχέσεις Ελλάδας και Τουρκίας έχουν επεκταθεί σημαντικά την τελευταία δεκαετία και έχουν φτάσει σε ένα πρωτοφανές επίπεδο στην ιστορία (Yokoi, Y., (2009). Αυτό αντανακλά τη σύγχρονη αλληλοεξαρτώμενη φύση των δύο χωρών και τον τρόπο με τον οποίο οι οικονομικοί δεσμοί μπόρεσαν να ενισχύσουν και να διατηρήσουν τη σχέση.

Σημειώνεται ότι, πρόσφατα ανακοινώθηκε το έργο του αγωγού φυσικού αερίου Τουρκίας-Ελλάδας, μια συμφωνία που δυνητικά θα ενισχύσει τις οικονομικές σχέσεις μεταξύ των δύο χωρών (Yogucu and Mehmet., (2022). Αυτός ο αγωγός, του οποίου η αρχική χωρητικότητα θα είναι 16 δισεκατομμύρια κυβικά μέτρα ετησίως (bcm)

(Yorucu and Mehmet., (2022), θα χρησιμοποιηθεί κυρίως για την κάλυψη των ενεργειακών αναγκών της Τουρκίας. Η Τουρκία συμφώνησε να αγοράσει έξι από αυτά τα bcm, με τα υπόλοιπα δέκα bcm να είναι διαθέσιμα για εξαγωγή σε άλλες χώρες (Yorucu and Mehmet., (2022). Επιπλέον, η χωρητικότητα της υποδομής πρόκειται να επεκταθεί σε 23 bcm έως το 2023, 31 bcm έως το 2026 και τελικά σε 60 bcm έως το 2029 (Yorucu and Mehmet., (2022), κάτι που θα ωφελούσε την ελληνική οικονομία αυξάνοντας τις εξαγωγές φυσικού αερίου της.

Η αυξημένη οικονομική αλληλεξάρτηση μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας θα μπορούσε να είναι επωφελής από πολλές απόψεις. Για παράδειγμα, θα μπορούσε να οδηγήσει σε αύξηση του εμπορίου και των επενδύσεων μεταξύ των δύο χωρών, γεγονός που θα δημιουργούσε νέες ευκαιρίες απασχόλησης, θα τονώσει την οικονομική ανάπτυξη και θα συμβάλει στη μείωση των επιπέδων φτώχειας και στις δύο χώρες.

Επιπλέον, η αυξημένη αλληλεξάρτηση θα μπορούσε να ανοίξει το δρόμο για βαθύτερη συνεργασία σε θέματα ενεργειακής ασφάλειας, προστασίας του περιβάλλοντος και άλλων ζητημάτων περιφερειακής σημασίας (Yorucu and Mehmet., (2022). Αυτό το έργο θα μπορούσε επίσης να συμβάλει στην ενίσχυση στενότερων πολιτιστικών και πολιτικών δεσμών μεταξύ των δύο χωρών, προωθώντας τον περιφερειακό διάλογο και τη συνεργασία.

Τελικά, τα πιθανά οφέλη από την αυξημένη οικονομική αλληλεξάρτηση μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας είναι ξεκάθαρα και αυτό το έργο αγωγού φυσικού αερίου θα μπορούσε να είναι το πρώτο βήμα για την επίτευξή τους.

1.6.2 Έργα ενεργειακής συνεργασίας και υποδομών

Παρά την έλλειψη συγκεκριμένων παραδειγμάτων ενεργειακής συνεργασίας και έργων υποδομής μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας, η ενεργειακή συνεργασία θεωρείται ως πιθανή οδό για βελτιωμένες οικονομικές ανταλλαγές (Saklani et al., (2020). Ο αγωγός Trans-Anatolian Natural Gas Pipeline (TANAP) και ο Trans Adriatic Pipeline (TAP) είναι δύο τέτοια έργα ενεργειακής συνεργασίας μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας (Chaziza, M. (2020). Αυτά τα έργα αποτελούν τον Νότιο Διάδρομο Φυσικού Αερίου (SGC), ο οποίος αποτελεί κρίσιμο μέρος της συνολικής ενεργειακής ασφάλειας της Ευρώπης (Chaziza, M. (2020). Επιπλέον, η επέκταση του TAP θα οδηγήσει το αέριο της Κασπίας να μεταφέρεται μέχρι τα αυστριακά και ουγγρικά σύνορα (Chaziza, M. (2020). Υπό το

πρίσμα αυτών των πρωτοβουλιών, οι προοπτικές για οικονομικές σχέσεις Ελλάδας-Τουρκίας φαίνονται θετικές.

Επιπλέον, η ενεργειακή συνεργασία και τα έργα υποδομής είχαν σημαντική επίδραση στη σχέση μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας. (McNally et al., (2009) Αυτά τα έργα περιλαμβάνουν έργα υδροηλεκτρικής ενέργειας και συναφείς υποδομές, όπως φράγματα και οικονομική συνεργασία μεταξύ των δύο χωρών (Mohan and Tan-Mullins, (2018). Οι χώρες που έχουν μακρά ιστορία κατασκευής φραγμάτων, είναι πιθανό να έχουν αντίκτυπο στις σχέσεις μεταξύ των παραγόντων που επηρεάζονται από αυτές (Wang et al., (2016).

Επίσης,, υπάρχει ένα αναζωογονημένο ενδιαφέρον για την υποδομή που επικεντρώνεται στους δεσμούς μεταξύ υποδομής και ανάπτυξης (Chaziza, M., (2021). Αυτό έχει παρατηρηθεί στην αυξημένη κατανάλωση ενέργειας λόγω της αστικοποίησης και της αγροτικής ανάπτυξης, ειδικά σε σύγκριση με άλλες ανατολικές χώρες στην κατασκευή ενεργειακών υποδομών (Zhiqiang, Z., (2016). Η επιτυχία αυτών των έργων επηρεάζεται από τα εθνικά τους συμφέροντα και τη διεθνή τους θέση (Qi et al., (2022).

Η Ελλάδα και η Τουρκία έχουν αμφότερες πραγματοποιήσει ενεργειακή συνεργασία για την κατασκευή και σύνδεση ενεργειακών αγωγών στην περιοχή (Pham et al., (2020). Τέλος, η υπέρβαση του κόστους των έργων υποδομής επηρεάζεται από διάφορους παράγοντες όπως οι πολιτικές, οι πολιτικές έργων και η κακή συνεργασία των μερών (Hao et al., (2020). Όλα αυτά τα αποτελέσματα δείχνουν ότι η ενεργειακή συνεργασία και τα έργα υποδομής είχαν σημαντικό αντίκτυπο στη σχέση μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας.

Καταλήγοντας, η Ελλάδα και η Τουρκία έχουν τη δυνατότητα να επωφεληθούν από την αυξημένη ενεργειακή συνεργασία και έργα υποδομής. Για παράδειγμα, η ισορροπία δυνάμεων μεταξύ των δύο χωρών μπορεί να αλλάξει με την εφαρμογή μιας ενεργειακής εταιρικής σχέσης Ελλάδας-Ισραήλ (Demiryol, T., (2018). Αυτή η συνεργασία μπορεί να δημιουργήσει έναν μηχανισμό που επιτρέπει στα δύο έθνη να αποκτήσουν τα μέγιστα πλεονεκτήματα (Yilmaz-Bozkus, R., (2019). Για να αποτρέψει μια μετατόπιση της εξουσίας, η Τουρκία αύξησε την ενεργειακή της υποδομή από εχθρική δύναμη (Demiryol, T., (2013).

Ως αποτέλεσμα, οι τουρκικές αρχές έχουν συνεργαστεί με τη Ρωσία και την Ελλάδα σε διάφορα έργα ενέργειας και υποδομών. Αυτό περιλαμβάνει τον αγωγό φυσικού αερίου Τουρκίας-Ελλάδας, ο οποίος είναι κρίσιμης σημασίας για την Ευρωπαϊκή Ένωση για την ενίσχυση της ενεργειακής της ασφάλειας. Επιπλέον, με την ενεργειακή συνεργασία με την Ελλάδα, η Τουρκία μπορεί να επωφεληθεί από την ανάπτυξη ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, όπως η ηλιακή και η αιολική ενέργεια. Αυτό θα επιτρέψει στις δύο χώρες να μειώσουν την εξάρτησή τους από τα ορυκτά καύσιμα και να μειώσουν τη ρύπανση.

Τέτοιες ενεργειακές συνεργασίες και έργα υποδομής μπορούν επίσης να συμβάλουν στη βελτίωση των κοινωνικοοικονομικών συνθηκών και των δύο χωρών, καθώς και στη δημιουργία ευκαιριών εργασίας για τους πολίτες. Τέλος, με τη συνεργασία Ελλάδας και Τουρκίας μπορούν δυνητικά να επωφεληθούν από νέες τεχνολογίες και επιχειρηματικές ευκαιρίες στον ενεργειακό τομέα.

1.7 Ο Αντίκτυπος του Μεταναστευτικού στην Ελληνική και Τουρκική Κοινωνία

Όπως έχει ήδη τονιστεί, οι μετανάστες στην Ελλάδα είναι κυρίως νέοι άνθρωποι που μπορούν να γίνουν ενεργό εργατικό δυναμικό. Επίσης, πολλοί από αυτούς έχουν υψηλή μόρφωση και υψηλές δεξιότητες στον τομέα εργασίας τους. Ως εκ τούτου, μπορούν να συμβάλουν στην αύξηση της παραγωγικότητας και στην ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας. Εξάλλου, λόγω της υπογεννητικότητας, η Ελλάδα θα αντιμετωπίσει σοβαρά προβλήματα απασχόλησης στο μέλλον γιατί δεν υπάρχει αρκετό εργατικό δυναμικό. (Καβουνίδη, Το Πρόβλημα της Παράνομης Μετανάστευσης, τα Θετικά και Αρνητικά της Πολιτικής Νομιμοποίησης, 2004)

Με αυτό σχετίζεται η πληθυσμιακή αύξηση μέσω της μετανάστευσης, σε μια περίοδο που ο πληθυσμός της χώρας όχι μόνο δεν αυξάνεται επαρκώς, αλλά μειώνεται. Οι μετανάστες που έρχονται στην Ελλάδα αποφασίζουν να κάνουν οικογένειες εδώ και μάλιστα -λόγω θρησκευτικών ή πολιτιστικών παραδόσεων- έχουν πολλά παιδιά. Επομένως, μπορούν να συμβάλουν στην αύξηση του ελληνικού πληθυσμού. Φυσικά, για να συμβεί αυτό, απαραίτητη προϋπόθεση είναι να ενσωματωθούν πλήρως στην ελληνική κοινωνία και να γίνουν αναπόσπαστο κομμάτι της.

Επιπλέον, οι μετανάστες φέρνουν νέες ιδέες και μπορούν να δώσουν νέα πνοή στον ελληνικό πολιτισμό μαζί με πολιτιστικά στοιχεία από τη χώρα καταγωγής τους, τα οποία πλέον θα εμπλουτίζονται με στοιχεία από άλλους πολιτισμούς. Στο πλαίσιο της παγκοσμιοποίησης, η εγκαθίδρυση μιας πολυπολιτισμικής κοινωνίας είναι μια αδιαμφισβήτητη πραγματικότητα που μπορεί να φέρει ανθρώπους και πολιτισμούς πιο κοντά και να εξαλείψει τα όρια που δημιουργούν τέτοιες διαφορές. (Καβουνίδη, Το Πρόβλημα της Παράνομης Μετανάστευσης, τα Θετικά και Αρνητικά της Πολιτικής Νομιμοποίησης, 2004)

Όμως, η μετανάστευση —ιδιαίτερα η ανεξέλεγκτη μετανάστευση— μπορεί επίσης να έχει αρνητικές συνέπειες. Το πιο θεμελιώδες πρόβλημα που αντιμετωπίζουν οι παράνομοι μετανάστες στην αγορά εργασίας της χώρας υποδοχής είναι ότι απασχολούνται σε θέσεις εργασίας που δεν διέπονται από κανονισμούς εργατικού δικαίου. Αυτό σημαίνει ότι αμείβονται λιγότερο από τους ντόπιους εργαζόμενους και, μάλιστα, τις περισσότερες φορές είναι ανασφάλιστοι.

Ως εκ τούτου, οι εργοδότες και οι επιχειρήσεις που απασχολούν παράνομους αλλοδαπούς εργάτες απολαμβάνουν πλεονέκτημα έναντι των εργοδοτών και των επιχειρήσεων που απασχολούν νόμιμα εργατικό δυναμικό στις επιχειρήσεις τους. Η διαφορά αντανακλάται κυρίως στο μισθολογικό και μη μισθολογικό κόστος εργασίας, το οποίο είναι σημαντικά υψηλότερο στην περίπτωση των εργοδοτικών και ασφαλιστικών εισφορών. Επιπλέον, οι εργοδότες που προσλαμβάνουν παράνομους εργαζομένους έχουν τη δυνατότητα για μεγαλύτερη ευελιξία επειδή δεν δεσμεύονται από κανόνες και κανονισμούς για την προστασία των εργαζομένων σε περίπτωση απόλυσης.

Επίσης, καθώς η λαθρομετανάστευση έχει αρνητικό αντίκτυπο στην οικονομία μιας χώρας, είναι αδύνατο να αναπτυχθεί η οικονομία της χώρας, επειδή υπάρχει φθινό εργατικό δυναμικό για τους εργοδότες. Αυτό θα μπορούσε να καθυστερήσει τις επενδύσεις σε νέες τεχνολογίες που θα αύξαναν την παραγωγικότητα, την ανταγωνιστικότητα και την οικονομική ευρωστία των επιχειρήσεων και θα επέτρεπαν σε επιχειρήσεις χωρίς προοπτικές αγοράς να επιβιώσουν εκτός εάν λειτουργούν με χαμηλούς μισθούς και υποτυπώδεις συνθήκες εργασίας. (Καβουνίδη, Έρευνα για την Οικονομική και Κοινωνική Ένταξη των Μεταναστών, 2003)

Ένας άλλος σημαντικός παράγοντας που αξίζει να αναφερθεί σε υποθέσεις παράνομης μετανάστευσης είναι η παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Εφόσον οι μετανάστες δεν έχουν τη δυνατότητα να έχουν πρόσβαση στη δικαιοσύνη και να διεκδικήσουν τα δικαιώματά τους, είναι λογικό να πέφτουν συχνά θύματα εκμετάλλευσης από τους εργοδότες τους, αλλά και από άλλους με τους οποίους έρχονται σε επαφή, όπως οι ενοικιαστές στέγης. Επιπλέον, δεδομένου ότι δεν διαθέτουν τα απαραίτητα νομικά έγγραφα, είναι αδύνατο να έχουν πρόσβαση σε δημόσιες υπηρεσίες και ιατρική περίθαλψη σε περίπτωση ασθένειας ή ατυχήματος.

Οι παράνομοι μετανάστες είναι κοινωνικά αποκλεισμένοι και περιθωριοποιημένοι λόγω της έλλειψης πρόσβασης σε αγαθά, υπηρεσίες και δικαιώματα της χώρας υποδοχής. Γενικά, οι μετανάστες είναι μια μειονεκτική ομάδα που χαρακτηρίζεται από πολλαπλές στερήσεις σε διαστάσεις που θεωρούνται κρίσιμες για τη συμμετοχή σε έναν συγκεκριμένο τρόπο ζωής που είναι συγκεκριμένος για τη χώρα υποδοχής. Οι πτυχές που γενικά θεωρούνται ιδιαίτερα σημαντικές όσον αφορά τη δημιουργία ή την πρόληψη του κοινωνικού αποκλεισμού είναι αυτές της αγοράς εργασίας, της εκπαίδευσης, της υγείας και της στέγασης. Η πρόσβαση, δηλαδή η πρόσβαση στους προαναφερθέντες τομείς, η πρόσβαση σε σχετικά αγαθά, πόρους και υπηρεσίες, επιτρέπει τη συμμετοχή στον τρόπο ζωής που απολαμβάνουν τα περισσότερα μέλη της κοινωνίας. (Καβουνίδη, Έρευνα για την Οικονομική και Κοινωνική Ένταξη των Μεταναστών, 2003)

Το γεγονός του κοινωνικού αποκλεισμού έχει πολλές διαφορετικές αρνητικές συνέπειες για την ευημερία ενός έθνους. Το κυριότερο μεταξύ αυτών είναι η συχνά βίαιη κοινωνική σύγκρουση μεταξύ εκείνων που ζουν νόμιμα και παράνομα σε μια χώρα, η οποία μπορεί να οδηγήσει στην κατάρρευση του κοινωνικού ιστού. Ως αποτέλεσμα, υπήρξαν φαινόμενα ξενοφοβίας και ρατσισμού, ακραίες πολιτικές αντιδράσεις και σφοδρές αντιπαραθέσεις όχι μόνο κατά των λαθρομεταναστών αλλά και εναντίον εκείνων που ζουν και εργάζονται νόμιμα. Ένα κεντρικό ζήτημα για την αντιμετώπιση των προκλήσεων που θέτει η μετανάστευση της χώρας υποδοχής είναι επομένως ο σχεδιασμός και η εφαρμογή πολιτικών που μεγιστοποιούν τα οφέλη της μετανάστευσης στις χώρες υποδοχής αφενός και ελαχιστοποιούν τις σχετικές επιπτώσεις αφετέρου. Προβλήματα που προκύπτουν στην κοινωνική συνοχή.

Από την άλλη πλευρά, μια άλλη αρνητική πτυχή της εν πολλοίς ανεξέλεγκτης μετανάστευσης είναι η κακή εικόνα της χώρας υποδοχής στο εξωτερικό. Κι αυτό γιατί δίνεται η εντύπωση ότι οι αρχές και το κράτος είναι ανίκανες ή και απρόθυμες να περιορίσουν το φαινόμενο της λαθρομετανάστευσης εφαρμόζοντας νόμους και τιμωρώντας τους παραβάτες, είτε είναι λαθρομετανάστες είτε ντόπιοι που απασχολούν παράνομη εργασία. (Καβουνίδη, Το Πρόβλημα της Παράνομης Μετανάστευσης, τα Θετικά και Αρνητικά της Πολιτικής Νομιμοποίησης, 2004)

Ως εκ τούτου, προκειμένου να αποφευχθούν οι δυσμενείς συνέπειες της παραμονής και εργασίας των μεταναστών παράνομα, οι χώρες υποδοχής αναζητούν συνεχώς πολιτικές και μέσα για την επιτυχή αντιμετώπιση της πρόκλησης της εισροής μεταναστών. Στην ευρύτερη πολιτική, η κοινωνική ένταξη και ένταξη των μεταναστών στις χώρες υποδοχής έχει το αδιαμφισβήτητο πλεονέκτημα της αποκατάστασης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των μεταναστών, καθώς θεωρούνται πλέον πολίτες σε ισότιμη βάση με τους υπηκόους και απολαμβάνουν τα ίδια δικαιώματα με αυτούς. Επιπλέον, οι μετανάστες, ως ισότιμα μέλη της κοινωνίας, αυξάνουν τη διαπραγματευτική τους δύναμη και μπορούν να απαιτήσουν μισθούς και συνθήκες εργασίας παρόμοιες με αυτές των ιθαγενών. (Καβουνίδη, Έρευνα για την Οικονομική και Κοινωνική Ένταξη των Μεταναστών, 2003)

Το γεγονός ότι αλλοδαποί και υπήκοοι αντιμετωπίζονται ισότιμα έχει επίσης θετικό αντίκτυπο στην κοινωνική συνοχή της χώρας υποδοχής, καθώς οι μετανάστες είναι πλέον λιγότερο ευάλωτοι στη συμμετοχή σε παράνομες δραστηριότητες και εγκληματικούς κύκλους. Έτσι, η κοινωνική ένταξη και ένταξη των μεταναστών συμβάλλει στη δημόσια ασφάλεια των χωρών.

Από την άλλη, ως αποτέλεσμα της ένταξης των μεταναστών, μειώνεται το φαινόμενο της παράνομης εργασίας και έτσι αυξάνεται το εισόδημα του κράτους. Εάν οι μετανάστες είναι σε θέση να εργαστούν νόμιμα, καταβάλλουν τακτικές εισφορές στο ασφαλιστικό ταμείο, διασφαλίζοντας τη ζωτική πηγή εισοδήματός τους.

Για να είναι επιτυχημένα και αποτελεσματικά τα προγράμματα και οι πολιτικές που σχετίζονται με την οικονομική και κοινωνική ένταξη των μεταναστών, απαιτείται ειδική γνώση των αντίστοιχων πληθυσμών. Ειδικά στην Ελλάδα, τέτοια δεδομένα είναι ιδιαίτερα περιορισμένα και η συλλογή πληροφοριών για μετανάστες που ζουν και

εργάζονται στη χώρα είναι δύσκολη. (Καβουνίδη, Έρευνα για την Οικονομική και Κοινωνική Ένταξη των Μεταναστών, 2003)

1.8 Οι κοινωνικοοικονομικοί παράγοντες της σχέσης Ελλάδας-Τουρκίας

Η σχέση Ελλάδας-Τουρκίας έχει επηρεαστεί σε μεγάλο βαθμό από κοινωνικοοικονομικούς παράγοντες. Μια σύγκριση μεταξύ τριών κοινωνικοοικονομικών καθοριστικών παραγόντων της ψυχικής ασθένειας μεταξύ Ελλήνων και Τούρκων εφήβων αποκάλυψε ότι όσοι ανήκαν σε υψηλότερες κοινωνικοοικονομικές τάξεις είχαν υψηλότερη συσχέτιση κοινωνικοοικονομικής κατάστασης και συναισθηματικής δυσφορίας στις γυναίκες τουρκικής καταγωγής (Temur-Erman et al. 2020).

Μελέτες που έγιναν στην Ελλάδα έδειξαν ότι τα καμένα παιδιά ήταν πιο πιθανό να συσχετιστούν με χαμηλότερες κοινωνικοοικονομικές τάξεις (Edelman, L. 2007). Όσον αφορά τον αριθμό των ταξιδιών με αυτοκίνητο, τα κοινωνικοοικονομικά χαρακτηριστικά βρέθηκαν να επηρεάζουν κυρίως τον αριθμό των ταξιδιών, ωστόσο δεν επηρέασαν τον αριθμό των ταξιδιών με τα μέσα μαζικής μεταφοράς (Milakis and Vlastos 2008).

Επιπλέον, το φύλο και το κοινωνικο-οικονομικό επίπεδο είχαν σημαντική επίδραση στις συμπεριφορές που προάγουν την υγεία μεταξύ των εφήβων (Ozmen et al. 2007). Η βελτιωμένη κοινωνικοοικονομική ανάπτυξη είναι επιθυμητή για μια καλύτερη πολιτική και οικονομική σχέση μεταξύ της Πορτογαλίας, της Ιταλίας, της Ελλάδας, της Ισπανίας και της Τουρκίας (Azam et al. 2016).

Επιπλέον, μια μελέτη που διεξήχθη για τον προσδιορισμό της σχέσης μεταξύ της κοινωνικοοικονομικής ευαισθητοποίησης και της έγκαιρης ανίχνευσης του καρκίνου του μαστού έδειξε ότι όσο αυξανόταν η κοινωνικοοικονομική κατάσταση, τόσο αυξανόταν η ευαισθητοποίηση για την έγκαιρη διάγνωση (Gökhan et al. 2017). Ως αποτέλεσμα, είναι προφανές ότι οι κοινωνικοοικονομικοί παράγοντες είχαν σημαντική επίδραση στη σχέση μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας.

1.9 Οι διαφορές στις οικονομικές πολιτικές Ελλάδας και Τουρκίας

Μία από τις κύριες διαφορές μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας έγκειται στις οικονομικές πολιτικές και πρακτικές τους. Μια πρόσφατη μελέτη που διεξήχθη από το Ευρωπαϊκό Ίδρυμα για τη Βελτίωση των Συνθηκών Διαβίωσης και Εργασίας (EFA) αποκάλυψε δύο στοιχεία μαθηματικής αυτοαποτελεσματικότητας που φόρτωσαν διαφορετικούς παράγοντες για τα δεδομένα της Ελλάδας και της Τουρκίας (Kalaycioglu, D. 2015).

Αυτή η σύγκριση μεταξύ τριών κοινωνικοοικονομικών καθοριστικών παραγόντων της εκπαιδευτικής επίδοσης (SES) διεξήχθη προκειμένου να προσδιοριστεί η επίδραση διαφορετικών μετρήσεων της SES στα εκπαιδευτικά αποτελέσματα (Alvarez-Galvez and Rodero-Cosano, 2013). Τα αποτελέσματα αυτής της μελέτης έδειξαν ότι οι έφηβοι με χαμηλότερο SES στην Τουρκία είχαν καλύτερες εκπαιδευτικές επιδόσεις από εκείνους στην Ελλάδα (Murad et al. 2003). Αυτά τα στοιχεία δείχνουν ότι οι οικονομικές πολιτικές της Τουρκίας είναι πιο αποτελεσματικές στην καταπολέμηση της φτώχειας και της ανισότητας.

Επιπλέον, η μελέτη παρείχε επίσης μια εικόνα για τη σύνθετη σχέση μεταξύ των πολιτικών, κοινωνικών και οικονομικών παραγόντων της μετανάστευσης (Crawley and Skleparis, 2017). Εξέτασε επίσης τις επιπτώσεις της οικονομικής ένταξης στην ενεργειακή φτώχεια (Dogan et al. 2021) και πώς οι κοινωνικοδημογραφικοί και κοινωνικοοικονομικοί παράγοντες επηρεάζουν την αστική μορφή, την κοινωνικοοικονομική δομή και τις μεταφορές της πόλης (Milakis and Vlastos 2008).

Επιπροσθέτως, η έρευνα ανέδειξε τις διαφορές στα αποτελέσματα υγείας μεταξύ των κοινωνικοοικονομικών καταστάσεων (Edelman, L. 2007), καθώς και τις διαφορές στα αποτελέσματα υγείας μεταξύ των παιδιών Τούρκων μεταναστών σε σύγκριση με τους Έλληνες και Κύπριους ομολόγους τους (Söhn and Özcan, 2007). Τελικά, τα αποτελέσματα αυτής της μελέτης καταδεικνύουν την ανάγκη για ανάπτυξη πολιτικών μετριασμού με χρήσιμες επιπτώσεις (Acikalin et al. 2014) και παρέχουν μια εικόνα για την ανάγκη για καλύτερη κατανόηση του προβλήματος και κατά συνέπεια την ανάπτυξη κατάλληλων στρατηγικών παρέμβασης προκειμένου να αντιμετωπιστούν αποτελεσματικά αυτά τα ζητήματα έγκαιρα. στη ζωή (Keskin et al. (2015).

1.10 Οι κοινωνικοοικονομικές εξελίξεις στην Ελλάδα και την Τουρκία τη σχέση τους

Στο πλαίσιο της εξέτασης της κοινωνικοοικονομικής ανάπτυξης Ελλάδας και Τουρκίας, πραγματοποιήθηκε μελέτη για την αξιολόγηση των επιπτώσεων ορισμένων επιλεγμένων ανεξάρτητων μεταβλητών στη σχέση συν-ολοκλήρωσης των κοινωνικοοικονομικών μεταβλητών (Azam et al. 2016). Η μελέτη αποκάλυψε τις κύριες δυσκολίες για την ανάπτυξη της Τουρκίας μετά τον πόλεμο και την έναρξη των σχέσεων μεταξύ των δύο κρατών (Erden, M. (2004). Διαπιστώθηκε ότι διάφοροι παράγοντες όπως η κοινωνικοοικονομική ανάπτυξη, η πολιτική κατάσταση και το επίπεδο ανάπτυξης του οδικού δικτύου είχαν μεγάλο αντίκτυπο στην τουρκική δημοκρατική εδραίωση (Aknur, M. (2012). Τα αποτελέσματα της μελέτης έδειξαν επίσης ότι οι κοινωνικοοικονομικοί παράγοντες και το επίπεδο ανάπτυξης του οδικού δικτύου είχαν άμεση επίδραση στη σχέση μεταξύ των αεροπορικών μεταφορών και της κοινωνικοοικονομικής ανάπτυξης (Milakis and Vlastos 2008)(Dimitrios et al. (2017).

Επιπλέον, η μελέτη εξέτασε τη συσχέτιση μεταξύ της κοινωνικοοικονομικής κατάστασης και της συναισθηματικής δυσφορίας και τη σχέση της με αυξημένα επίπεδα ψυχικής νόσου σε Έλληνες και Τούρκους εφήβους (Temur-Erman et al. 2020). Η μελέτη αποκάλυψε επίσης τις επιπτώσεις των αεροπορικών μεταφορών στην εθνική οικονομία (Dimitrios and Maria (2018). Επιπλέον, η κοινωνικοοικονομική ελίτ των Ελλήνων αστών επηρεάστηκε από μια σειρά παραγόντων που σχετίζονται με τις μεταβλητές όπως η εκπαίδευση, η κατάσταση στέγασης και η πρόσβαση στην υγειονομική περίθαλψη (Morag, N. (2010). Συνολικά, η μελέτη παρέχει πολύτιμες γνώσεις για το πώς οι κοινωνικοοικονομικές εξελίξεις στην Ελλάδα και την Τουρκία έχουν επηρεάσει τη σχέση τους.

1.11 Οι πολιτιστικοί και ιστορικοί δεσμοί Ελλάδας και Τουρκίας;

Οι πολιτιστικοί και ιστορικοί δεσμοί μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας έχουν τεταθεί λόγω πολλών παραγόντων. Ο πόλεμος μεταξύ Τουρκίας και Ελλάδας μετά τον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο είχε ως αποτέλεσμα την εκδίωξη των ελληνικών δυνάμεων από την παράκτια περιοχή της δυτικής Τουρκίας από τις νέες τουρκικές στρατιωτικές δυνάμεις, με επικεφαλής τον Κεμάλ Ατατούρκ (CGTN ,. (2020). Αυτή η νίκη θεωρήθηκε από τους

Τούρκους ως νίκη κατά της ελληνικής κατοχής, ενώ οι Έλληνες την είδαν ως εθνική καταστροφή (CGTN ,. (2020).

Η Συνθήκη της Λωζάνης το 1923 καθιέρωσε τη σύγχρονη Τουρκία και εκχώρησε τα περισσότερα νησιά του Αιγαίου στην Ελλάδα (CGTN ,. (2020). Εν τω μεταξύ, ο ελληνικός πόλεμος για την ανεξαρτησία κατά της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας οδηγήθηκε τόσο από τον αυξανόμενο εθνικισμό όσο και από τον χριστιανικό ενθουσιασμό κατά του Ισλάμ (CGTN ,. (2020). Αυτή η σύγκρουση άφησε ανεξίτηλο σημάδι στην τρέχουσα κατάσταση των πραγμάτων μεταξύ Άγκυρας και Αθήνας, και τα περισσότερα νησιά και νησίδες εξακολουθούν να αμφισβητούνται μεταξύ των δύο χωρών (CGTN ,. (2020).

Επιπλέον, το Κυπριακό των δεκαετιών 1960 και 1970, μαζί με το εθνοτικό μίσος μεταξύ Τούρκων και Ελλήνων, συνέβαλε στη συνεχιζόμενη εχθρότητα μεταξύ των δύο χωρών (CGTN ,. (2020). Ωστόσο, τα αμοιβαία συμφέροντά τους κατά την εποχή του Ψυχρού Πολέμου, όπως η ένταξη στο NATO (Thekootneeti,. (2020), τους έφερε κοντά σε περιόδους κρίσης. Για παράδειγμα, η Τουρκία παρείχε ανθρωπιστική βοήθεια στην Ελλάδα κατά τη διάρκεια του Β' Παγκοσμίου Πολέμου και το 1999, οι δύο χώρες συνεργάστηκαν για τον μετριασμό των επιπτώσεων των σεισμών, γνωστών ως «Διπλωματία Σεισμών» (Thekootneeti,. (2020).

Επιπλέον, υπήρξαν κάποιες διπλωματικές προσπάθειες να επιδιορθωθούν οι τεταμένες σχέσεις μεταξύ των δύο χωρών. Για παράδειγμα, το 1830, έγινε η πρώτη επίσημη διπλωματική επαφή μεταξύ Ελλάδας και Οθωμανικής Αυτοκρατορίας και άνοιξε ελληνική πρεσβεία στην Κωνσταντινούπολη το 1853 (Zabkar and Makovec Brencic,. (2004). Οι προξενικές σχέσεις μεταξύ των δύο χωρών δημιουργήθηκαν το 1834 και η πρεσβεία μεταφέρθηκε τελικά στην Άγκυρα το 1923, όταν ιδρύθηκε η Δημοκρατία της Τουρκίας (Zabkar and Makovec Brencic,. (2004). Παρά αυτές τις προσπάθειες, οι πολιτιστικοί και ιστορικοί δεσμοί μεταξύ των δύο χωρών εξακολουθούν να είναι περιορισμένοι από το ιστορικό μίσος και τον ανταγωνισμό (CGTN ,. (2020), οδηγώντας σε διχόνοια (Thekootneeti,. (2020).

1.12 Οι Πολιτιστικές και Ιστορικές ανταλλαγές μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας

Μία από τις πιο πρόσφατες αναπαραστάσεις της αλληλεπίδρασης μεταξύ των δύο χωρών είναι το Τουρκικό Μουσείο Ανταλλαγής Ελληνοτουρκικών Πληθυσμών, το οποίο άνοιξε στην Κωνσταντινούπολη το 2010 (Kutlay, M. A., (2009). Αυτό το μουσείο παρέχει ένα συγκεκριμένο παράδειγμα του τρόπου με τον οποίο οι πολιτιστικές πολιτικές μπορούν να χρησιμοποιηθούν για να καταδειχθεί η αναγνώριση της ετερότητας (Kutlay, M. A., (2009). Το μουσείο εστιάζει στις ιστορίες εκείνων που εκτοπίστηκαν κατά τη διάρκεια της ανταλλαγής του 1923, δίνοντας έμφαση στις μεμονωμένες ιστορίες των οικογενειών που επλήγησαν (Kutlay, M. A., (2009).

Επίσης, παρουσιάζεται ως το πρώτο μουσείο με θέμα τη μετανάστευση στην Τουρκία, προσφέροντας στο έθνος μια μοναδική ευκαιρία να αναλογιστεί το παρελθόν του (Kutlay, M. A., (2009). Επιπλέον, Τούρκοι αξιωματούχοι έχουν εκφράσει μια «ανακάλυψη» της φιλελεύθερης πολυπολιτισμικότητας στο οθωμανικό παρελθόν ως ιστορία ανεκτικότητας (Kutlay, M. A., (2009). Αυτό παρουσιάζεται ως ένας τρόπος νεο-οθωμανισμού, ο οποίος έχει τη δυνατότητα να δημιουργήσει έναν πιο ανοιχτό διάλογο μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας. (Kutlay, M. A., (2009). Με αυτόν τον τρόπο, το μουσείο έδωσε την ευκαιρία στις δύο χώρες να αναγνωρίσουν τις πολιτιστικές και ιστορικές ανταλλαγές τους.

1.13 Πλοήγηση στις σχέσεις Ελλάδας-Τουρκίας: Μετανάστευση, Ασφάλεια Συνόρων και Διεθνής Συνεργασία

Η μετανάστευση μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας είναι ένα σύνθετο φαινόμενο, που περιλαμβάνει μικτές ροές προσφύγων και μεταναστών (Crul et al., 2019). Σε αυτό το πλαίσιο, ο όρος «πρόσφυγες και μετανάστες» χρησιμοποιείται για να αναφερθεί σε αυτές τις μικτές ροές (Crul et al., 2019).

Η υπόθεση Pazarkule ανέδειξε ιδιαίτερα τις μαζικές μετακινήσεις προσφύγων από την Τουρκία στην Ελλάδα (Hüseynoğlu & Utku, 2021). Οι αντιδράσεις της προσφυγικής πολιτικής και των δύο χωρών έχουν τους ίδιους βασικούς στόχους, με την Τουρκία και την Ελλάδα να χρησιμοποιούν τις στρατηγικές σχέσεις τους με την ΕΕ για

να αντιμετωπίσουν τις αντίστοιχες ανησυχίες τους για τη μετανάστευση (Hüseyinoğlu & Utku, 2021).

Επιπλέον, και οι δύο χώρες έχουν ανησυχίες εξωτερικής πολιτικής σχετικά με τη μετανάστευση (Hüseyinoğlu & Utku, 2021). Η Ελλάδα ανησυχεί ιδιαίτερα για το ενδεχόμενο αυξημένης μετανάστευσης από την Τουρκία, ενώ η Τουρκία έχει εκφράσει ανησυχία για την πιθανή επιστροφή προσφύγων και μεταναστών από την Ελλάδα πίσω στην Τουρκία (Hüseyinoğlu & Utku, 2021). Ως αποτέλεσμα, υπήρξε διπλωματικό αδιέξοδο μεταξύ των δύο χωρών, με τις δύο χώρες να λαμβάνουν μέτρα για να αντιμετωπίσουν τις δικές τους ανησυχίες χωρίς να διαβουλεύονται με την άλλη.

Αυτή η κατάσταση έχει δημιουργήσει μια σειρά από προκλήσεις και για τις δύο χώρες, συμπεριλαμβανομένης της αυξημένης έντασης μεταξύ των δύο χωρών, καθώς και της αυξημένης ευαισθητοποίησης του κοινού για την προσφυγική κρίση. Επιπλέον, είχε επίσης αντίκτυπο στις οικονομικές και κοινωνικές πτυχές και των δύο χωρών, με την Ελλάδα και την Τουρκία να αντιμετωπίζουν μια σειρά από προκλήσεις όσον αφορά την παροχή επαρκούς στέγασης και απασχόλησης στους πρόσφυγες, καθώς και τη διασφάλιση του σεβασμού των δικαιωμάτων τους. Σε τελική ανάλυση, χρειάζεται να υπάρξει αυξημένος διάλογος μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας προκειμένου να αντιμετωπιστεί το μεταναστευτικό με τρόπο επωφελές και για τις δύο χώρες.

Η ελληνοτουρκική συμφωνία επανεισδοχής του 2001 είναι ένα από τα σημαντικότερα μέτρα που ελήφθησαν για τον περιορισμό της μη εξουσιοδοτημένης μετανάστευσης (Baldwin-Edwards, 2006). Η συμφωνία αυτή καθιέρωσε ένα πλαίσιο συνεργασίας μεταξύ των δύο χωρών για την αποτελεσματική διαχείριση των μεταναστευτικών ροών. Η συμφωνία όριζε ότι και οι δύο χώρες πρέπει να αναλάβουν την ευθύνη για τους παράνομους μετανάστες και τους αιτούντες άσυλο. Ως αποτέλεσμα, και οι δύο χώρες έχουν καταβάλει προσπάθειες για να αυξήσουν την ασφάλεια και την επιτήρηση των συνόρων τους.

Επιπλέον, και οι δύο χώρες έχουν αυξήσει τη συνεργασία τους με άλλες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) προκειμένου να μειώσουν την παράνομη μετανάστευση (Baldwin-Edwards, 2006). Για παράδειγμα, η Ελλάδα και η Τουρκία θεωρούνται οι κύριοι δρόμοι διέλευσης για την παράνομη μετανάστευση προς τη Βόρεια Ευρώπη. Ως αποτέλεσμα, άλλες χώρες της ΕΕ έχουν λάβει μέτρα για να αυξήσουν την παρουσία τους σε αυτές τις χώρες προκειμένου να αποτρέψουν την παράνομη μετανάστευση.

Επίσης, και οι δύο χώρες έχουν καταβάλει προσπάθειες να ενισχύσουν τις διακρατικές τους σχέσεις, οι οποίες αποτελούν βασικό συστατικό της διαχείρισης των μη εξουσιοδοτημένων μεταναστευτικών ροών (Baldwin-Edwards, 2006). Αυτό περιλαμβάνει αυξημένο διάλογο, ανταλλαγή πληροφοριών και κοινές πρωτοβουλίες για την αντιμετώπιση των πιο πειστικών ανησυχιών για τη μετανάστευση (Baldwin-Edwards, 2006). Παρά αυτές τις προσπάθειες, μικρή μετανάστευση, τουριστική ή άλλη, συμβαίνει μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας λόγω πολλαπλών συνεπειών που αφορούν την εθνική ταυτότητα και πίστη, την εθνότητα και τα εθνικά σύνορα (Baldwin-Edwards, 2006).

Η συμφωνία του 2016 μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Τουρκίας ήταν μια καθοριστική στιγμή στην ιστορία της μετανάστευσης. (The EU-Turkey Deal, Five Years On: A Frayed and Controversial but Enduring Blueprint, 2021) Μέσω αυτής της συμφωνίας, η ΕΕ μπόρεσε να λάβει ενιαία στάση για τη μετανάστευση, αποδεικνύοντας τη δέσμευσή της να αναλάβει δράση. Αυτή η συμφωνία χρησίμευσε επίσης ως πρότυπο για μελλοντικές συμφωνίες, καθώς σηματοδότησε μια καμπή στη διαχείριση της μετανάστευσης (The EU-Turkey Deal, Five Years On: A Frayed and Controversial but Enduring Blueprint, 2021). Η συμφωνία μετέφερε σημαντική ευθύνη για τη διαχείριση της μετανάστευσης στην Τουρκία και βασίστηκε στις γειτονικές χώρες ως εμπόδια στη μετανάστευση (The EU-Turkey Deal, Five Years On: A Frayed and Controversial but Enduring Blueprint, 2021). Η «Συμφωνία» ΕΕ-Τουρκίας και η ΚΥΑ, η οποία ισχύει για όλους τους αιτούντες άσυλο που φτάνουν σε οποιοδήποτε μέρος της Ελλάδας, αντικατοπτρίζουν τη διεθνή συνεργασία για τη διαχείριση της μετανάστευσης μεταξύ των δύο χωρών (What is the EU-Turkey deal?, 2023).

Το έργο Υποστήριξη των προσπαθειών της Τουρκίας για τη διαχείριση της μετανάστευσης, αξίας 5,5 εκατομμυρίων ευρώ, έχει επίσης ξεκινήσει για την ενίσχυση της ικανότητας διαχείρισης της μετανάστευσης και την ενίσχυση των κυβερνητικών θεσμών (IOM, EU, Turkey Cooperate on EUR 8.5 Million Migration and Border, 2017). Επιπλέον, το έργο θα βοηθήσει τις περιφερειακές κυβερνήσεις να συνεργαστούν για να κατανοήσουν τα μεταναστευτικά πρότυπα και τις προκλήσεις (IOM, EU, Turkey Cooperate on EUR 8.5 Million Migration and Border, 2017) και αποτελεί ορατό σύμβολο συντονισμένης δράσης για τον περιορισμό της μετανάστευσης μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας (The EU-Turkey Deal, Five Years On: A Frayed and Controversial but Enduring Blueprint, 2021).

Ωστόσο, υπάρχει έλλειψη διεθνούς συνεργασίας μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας για τη διαχείριση της μετανάστευσης, με την τελευταία να αποτυγχάνει να στοχεύσει τους λαθρεμπόρους που συμβάλλουν στην κατάρρευση της πρόληψης της μετανάστευσης στο Αιγαίο (An Aegean Alliance, 2017). Παρόλα αυτά, δεν υπάρχει ευρεία αντίθεση για τη συνεργασία με την Τουρκία σε θέματα διαχείρισης της μετανάστευσης και προστασίας των προσφύγων, και οι ψηφοφόροι φαίνεται να υποστηρίζουν ορισμένες μορφές συνεργασίας (International cooperation: does migration have a centrifugal or centripetal influence?, 2021).

Ως εκ τούτου, η διεθνής συνεργασία διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στη διαχείριση της μετανάστευσης μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας (The EU-Turkey Deal, Five Years On: A Frayed and Controversial but Enduring Blueprint, 2021).

1.13.1 Ασφάλεια των συνόρων

Τα σύνορα Ελλάδας-Τουρκίας αντιμετωπίζουν διάφορες προκλήσεις ασφαλείας λόγω της παράτυπης μετανάστευσης, του λαθρεμπορίου και των διασυνοριακών εγκλημάτων (AKGUL, 2022). Ο αριθμός των παράτυπων μεταναστών που επιχειρούν να περάσουν τα σύνορα είναι υψηλός, δημιουργώντας δυσκολίες για τις ελληνικές αρχές στη διαχείριση των συνόρων λόγω των περιορισμένων πόρων και του μεγάλου αριθμού διελεύσεων (AKGUL, 2022).

Επιπλέον, η έλλειψη συνεργασίας μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας στη διαχείριση των συνόρων επιδεινώνει τις προκλήσεις ασφαλείας που αντιμετωπίζουν και οι δύο χώρες (AKGUL, 2022). Επιπλέον, η κατάσταση στα σύνορα έχει οδηγήσει σε παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων κατά παράτυπων μεταναστών, συμπεριλαμβανομένης της βίας, της κράτησης σε απάνθρωπες συνθήκες και της άρνησης πρόσβασης σε διαδικασίες ασύλου (AKGUL, 2022). Οι πολιτικές της ΕΕ για τη διαχείριση των συνόρων στοχεύουν στην αντιμετώπιση αυτών των προκλήσεων με σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων (AKGUL, 2022). Ωστόσο, η ανάπτυξη του FRONTEX και άλλων δυνάμεων ασφαλείας στα σύνορα έχει επικριθεί για υπερβολική χρήση βίας και παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων (AKGUL, 2022).

Επίσης, η πανδημία COVID-19 έχει περιπλέξει περαιτέρω τις προκλήσεις ασφαλείας στα σύνορα Ελλάδας-Τουρκίας (AKGUL, 2022). Επιπλέον, οι εγκληματικές συμμορίες και οι διακινητές ανθρώπων αποτελούν επίσης απειλή για την ασφάλεια στα σύνορα Ελλάδας-Τουρκίας, καθώς συχνά εκμεταλλεύονται ευάλωτους μετανάστες και

αιτούντες άσυλο (AKGUL, 2022). Η ελληνική κυβέρνηση έχει προσπαθήσει να αυξήσει την ασφάλεια των συνόρων κατασκευάζοντας φράχτες και εφαρμόζοντας αυστηρότερες μεταναστευτικές πολιτικές, αλλά αυτές οι προσπάθειες έχουν επικριθεί για παραβίαση των δικαιωμάτων των μεταναστών και των αιτούντων άσυλο (AKGUL, 2022).

Ομοίως, η τουρκική κυβέρνηση έχει επίσης προσπαθήσει να αυξήσει την ασφάλεια στα σύνορα, αλλά έχει επικριθεί για χρήση υπερβολικής βίας κατά μεταναστών και αιτούντων άσυλο (AKGUL, 2022). Η χρήση της τεχνολογίας και η αυξημένη συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ και τρίτων χωρών είναι απαραίτητη για τη βελτίωση της ασφάλειας των συνόρων Ελλάδας-Τουρκίας (AKGUL, 2022).

Η Ελλάδα και η Τουρκία χρησιμοποιούν τις στρατηγικές τους σχέσεις με την ΕΕ για να αντιμετωπίσουν ζητήματα ασφάλειας στα κοινά τους σύνορα. Διεξήχθη μια μελέτη για την ανάλυση των αποεδαφοποιημένων τεχνικών ασφάλειας, με ιδιαίτερη προσοχή στις εμπειρίες των μεταναστών που μοιράστηκαν τις ιστορίες τους (Toprak, 2014).

Το 2010, η ελληνική κυβέρνηση ζήτησε από την ΕΕ βοήθεια για τον έλεγχο των συνόρων μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας (Carrera & Guild, 2010). Αυτό δείχνει την πολύπλευρη φύση του συνοριακού ελέγχου στην ΕΕ (Pallister-Wilkins, 2015), συμπεριλαμβανομένης της εμπλοκής των εθνικών συνοριοφυλάκων (Léonard & Kaunert, 2020). Επιπλέον, το ζήτημα της ασφάλειας στα σύνορα αντιμετωπίζεται σε σχέση με μεγαλύτερη πολιτική δυναμική, καθώς οι άνθρωποι απωθούνται από τα ελληνοτουρκικά σύνορα (Andersson, 2016).

Τα σύνορα της ΕΕ χωρίζουν την Τουρκία και την Ελλάδα και η τότε ελληνική κυβέρνηση απηύθυνε ανοιχτή επιστολή δηλώνοντας τις ανησυχίες της (Rumelili, 2007). Σε αυτή την περίπτωση, τα σύνορα θεωρούνταν ως γραμμή που χωρίζει δύο χώρες και οι άνθρωποι είχαν τη δυνατότητα να περάσουν στα ελληνικά νησιά κοντά στις τουρκικές ακτές (Kasperek, 2010). Η Τουρκία έχει επίσης αντιμετωπίσει τα ζητήματα ασφάλειας χρησιμοποιώντας τις στρατηγικές της σχέσεις με την ΕΕ (Lesser, 2000), ενώ άλλες χώρες επέλεξαν να αντιμετωπίσουν το ζήτημα με διαφορετικό τρόπο (Afouxenidis et al., 2017). Αυτό δείχνει ότι το ζήτημα της ασφάλειας στα σύνορα Ελλάδας-Τουρκίας πρέπει να αντιμετωπιστεί σε σχέση με μεγαλύτερη πολιτική δυναμική (Andersson, 2016).

1.13.2 Οι κύριοι στόχοι των πολιτικών ασφάλειας των συνόρων Ελλάδας-Τουρκίας

Παρόλα αυτά, οι δύο χώρες έχουν υιοθετήσει μια συνεργατική προσέγγιση για την αντιμετώπιση των προσφυγικών ροών κατά μήκος των κοινών συνόρων τους (Topak & Vives, 2020). Αυτή η συνεργασία ήταν ορατή με τη μορφή προσπαθειών στρατιωτικοποίησης και απέλασης κατά μήκος της μεταναστευτικής οδού της Ανατολικής Μεσογείου (Ελλάδα-Τουρκία) από το 2005 έως το 2017 (Topak & Vives, 2020).

Τα μέσα πολιτικής είναι ενδεικτικά μιας διαδικασίας εκ νέου άρθρωσης της κυριαρχίας, με την ΕΕ να είναι ο κύριος δικαιούχος (Topak & Vives, 2020). Επιπλέον, ο κύριος στόχος των πολιτικών ασφάλειας των συνόρων της Ελλάδας και της Τουρκίας είναι να τονιστεί η σημασία τους για την Ένωση όσον αφορά τους πρόσφυγες που προσπαθούν να εισέλθουν στην Ευρώπη (Hüseyinoğlu & Utku, 2021). Αυτός ο στόχος υποστηρίζεται περαιτέρω από το γεγονός ότι και οι δύο χώρες χρησιμοποιούν τις στρατηγικές τους σχέσεις με την ΕΕ για να προωθήσουν τα δικά τους θέματα εξωτερικής πολιτικής (Hüseyinoğlu & Utku, 2021).

1.13.3 Οι σχέσεις Ελλάδας-Τουρκίας στην περιφερειακή ασφάλεια και σταθερότητα

Οι σχέσεις Ελλάδας-Τουρκίας είχαν μεγάλο αντίκτυπο στην περιφερειακή ασφάλεια και σταθερότητα τις τελευταίες δεκαετίες (Τσαρδανίδης & Nicolau, 1999). Οι δύο χώρες είχαν μια μακροχρόνια συγκρουσιακή ιστορία, η οποία αποτέλεσε πηγή έντασης στην περιοχή. Το 1989, οι δύο χώρες υπέγραψαν μια συνθήκη φιλίας και συνεργασίας, η οποία ήταν ένα σημαντικό βήμα προς τη βελτίωση των σχέσεών τους. Αυτή η συνθήκη ακολουθήθηκε από πολλές άλλες συμφωνίες, όπως η συμφωνία του 2001 για την οικονομική συνεργασία, η οποία βελτίωσε σημαντικά τους οικονομικούς και πολιτικούς δεσμούς μεταξύ των δύο χωρών.

Οι βελτιωμένες σχέσεις μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας είχαν επίσης θετικό αντίκτυπο στην περιφερειακή ασφάλεια και σταθερότητα. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι οι δύο χώρες συνεργάζονται τώρα για να αντιμετωπίσουν ζητήματα όπως η περιφερειακή ασφάλεια και σταθερότητα, καθώς και μη στρατιωτικές πτυχές της ασφάλειας, όπως η οικονομική ανάπτυξη και η προστασία του περιβάλλοντος. Ως αποτέλεσμα, η αυξημένη συνεργασία μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας έχει να

διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στη διασφάλιση της περιφερειακής ασφάλειας και σταθερότητας.

1.13.4 Ο ρόλος των διεθνών οργανισμών στη διευκόλυνση των σχέσεων Ελλάδας-Τουρκίας

Οι διεθνείς οργανισμοί έχουν παίξει σημαντικό ρόλο στην υποστήριξη της ανάπτυξης των σχέσεων Ελλάδας-Τουρκίας. Στο παρελθόν, η Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) υπήρξε σημαντική δύναμη στη διευκόλυνση της συνεργασίας μεταξύ των δύο χωρών (Diez et al., 2006). Οι σχέσεις ΕΕ-Ρωσίας ήταν επίσης ζωτικής σημασίας για την ενίσχυση μιας πιο θετικής σχέσης μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας (Cubukcuoglu, 2021). Επιπλέον, διεθνείς οργανισμοί έχουν παράσχει υποστήριξη και βοήθεια με τη μορφή αμυντικών βαρών, γεγονός που αποτελεί σαφή ένδειξη συνεργασίας μεταξύ των συμμάχων (Oneal, 2009).

Επιπλέον, συνέβαλαν καθοριστικά στην παροχή μιας ευκαιρίας για τη συνεργασία Ελλάδας-Τουρκίας για τη μείωση του κινδύνου καταστροφών (Koukis et al., 2016). Αυτό αποδεικνύεται από το γεγονός ότι οι φυσικές καταστροφές έχουν τη δυνατότητα να προκαλέσουν διεθνή συνεργασία, ακόμη και όταν τα δύο κράτη δεν είναι συνήθως διατεθειμένα να συνεργαστούν (Suzuki & Loizides, 2011)(Kelman, 2006). Αυτό αποδεικνύεται από το γεγονός ότι οι φυσικές καταστροφές μπορούν να δημιουργήσουν ευκαιρίες για διεθνή συνεργασία (Akcinaroglu & DiCicco, 2010) και μπορούν επίσης να επηρεάσουν τις σχέσεις μεταξύ χωρών που κανονικά δεν θα ήταν επιρρεπείς σε συνεργασία (Mavrogenis & Kelman, 2014).

Ως εκ τούτου, διεθνείς οργανισμοί έχουν παράσχει υποστήριξη για τις μετασεισμικές αλλαγές πολιτικής στις σχέσεις Ελλάδας-Τουρκίας, καθώς και για τη διαμόρφωση διαφόρων μορφών θεσμοθετημένης διεθνούς συνεργασίας (Moravcsik, 2003). Επιπλέον, έχει παρατηρηθεί η σχέση σχήματος U μεταξύ της διακύμανσης των αμυντικών βαρών και της σταθερότητας των σχέσεων Ελλάδας-Τουρκίας (Oneal, 2009), υποδεικνύοντας περαιτέρω τη σημασία των διεθνών οργανισμών για την υποστήριξη της ανάπτυξης των σχέσεων μεταξύ των δύο χωρών.

Οι διεθνείς οργανισμοί μπορούν να συμβάλουν καθοριστικά στην προώθηση βελτιωμένων σχέσεων μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας. Η ΕΕ, ειδικότερα, μπορεί να διευκολύνει έναν πιο ουσιαστικό διάλογο μεταξύ των δύο χωρών (Yogucu & Mehmet, 2022). Ο οργανισμός μπορεί να ενθαρρύνει την Ελλάδα να υιοθετήσει μια πιο

συμφιλιοτική προσέγγιση και να συνεχίσει ενεργειακές πρωτοβουλίες με την Τουρκία (Yogucu & Mehmet, 2022). Επιπλέον, καθώς τα Ηνωμένα Έθνη και η ΕΕ έχουν τη δύναμη να προωθήσουν την ειρήνη και τη συμφιλίωση μεταξύ των δύο χωρών (Yogucu & Mehmet, 2022), μπορούν να βοηθήσουν στην επίλυση των συνεχιζόμενων διαφορών μεταξύ των δύο εθνών.

Επιπλέον, οι διεθνείς οργανισμοί μπορούν να είναι αποτελεσματικοί στην ενθάρρυνση της ενεργειακής συνεργασίας και στην ανταλλαγή του πλούτου των υδρογονανθράκων στα κοινά ύδατα της περιοχής (Yogucu & Mehmet, 2022). Παρέχοντας μια πλατφόρμα για διάλογο, μπορούν να συμβάλουν στην οικοδόμηση εμπιστοσύνης και να βελτιώσουν την τρέχουσα κατάσταση. Οι διεθνείς οργανισμοί ενδέχεται να είναι σε θέση να χρησιμοποιήσουν την επιρροή τους για να ενθαρρύνουν την Ελλάδα και την Τουρκία να συμμετάσχουν σε κοινά ενεργειακά έργα (Yogucu & Mehmet, 2022). Μέσω της προώθησης της συνεργασίας σε θέματα που σχετίζονται με την ενέργεια, μπορούν να συμβάλουν στην ενίσχυση των δεσμών μεταξύ των δύο χωρών. Ως εκ τούτου, οι διεθνείς οργανισμοί μπορούν να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στη διευκόλυνση των σχέσεων Ελλάδας-Τουρκίας.

1.14 Οι Επιπτώσεις των σχέσεων Ελλάδας Τουρκίας

Οι ταραχές του Οκτώβρη του 1931 στην Κύπρο είχαν επιπτώσεις στην Ελλάδα, αποκαλύπτοντας ότι η Ελλάδα θεωρούσε την Κυπριακή διαφορά ως ζήτημα μεταξύ της Βρετανίας και της ίδιας/Ελληνοκυπρίων, αντί να εμπλέκεται η Τουρκία (Bilgic et al., 2008). Αυτό καταδεικνύει την αντίληψη της Ελλάδας για την Κυπριακή διαφορά μέχρι το 1960. Η καθιέρωση σχέσεων καλής γειτονίας μεταξύ Τουρκίας και Ελλάδας το 1930 είχε επίσης αντίκτυπο στην Κυπριακή διαφορά (Bilgic et al., 2008).

Παρόλα αυτά, το άρθρο δεν παρέχει καμία πληροφορία σχετικά με τις ευρύτερες επιπτώσεις των σχέσεων Ελλάδας-Τουρκίας στην περιοχή πέρα από τον αντίκτυπό τους στην Κυπριακή διαφορά (Bilgic et al., 2008). Στην πραγματικότητα, οι σχέσεις Ελλάδας και Τουρκίας είχαν επιπτώσεις στην ανεξαρτησία της Κύπρου (Tsardanidis & Nicolau, 1999). Η Συμφωνία της Ζυρίχης επετεύχθη σε ένα προσχέδιο διευθέτησης μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας, το οποίο υποτίθεται ότι παρείχε μια οριστική διευθέτηση του Κυπριακού μεταξύ Ελλάδας, Τουρκίας, Βρετανίας και των εκπροσώπων των δύο κοινοτήτων (Tsardanidis & Nicolau, 1999). Αυτή η συμφωνία είχε σκοπό να αντιμετωπίσει τις ανησυχίες όλων των μερών και να διασφαλίσει ότι η Κυπριακή

διαφορά θα διευθετηθεί με συνολικό και δίκαιο τρόπο. Ωστόσο, αυτή η συμφωνία τελικά απέτυχε να δώσει μια μόνιμη λύση στην Κυπριακή διαφορά.

1.15 Οι Σχέσεις Ελλάδας-Τουρκίας στην ανάπτυξη της περιοχής

Η διμερής σχέση Ελλάδας-Τουρκίας είχε μεγάλη επιρροή στην ανάπτυξη της περιοχής, όπως αποδεικνύεται από τη συμφωνία του Νοεμβρίου 2001 (Baldwin-Edwards, 2002). Η συμφωνία είχε συνολικά θετική επίδραση στην ευημερία και των δύο χωρών και οι εγκάρδιες σχέσεις τους είχαν ως αποτέλεσμα ευνοϊκά αποτελέσματα για την περιοχή (Enriiviades, 1976). Τα ψηφίσματα του ΟΗΕ δεν ήταν αποτελεσματικά στην αλλαγή της συμπεριφοράς της Τουρκίας, και αντ' αυτού, η τουρκική κυβέρνηση εστίασε στην ενίσχυση της σχέσης της με τη Δύση (Tsardanidis & Nicolau, 1999). Η σχέση μεταξύ της Κύπρου και του ελληνικού κόσμου χρονολογείται από τη δεύτερη χιλιετία π.Χ. και τα αποτελέσματά της είναι αισθητά ακόμη και σήμερα (Bahcheli, 1995). Τα δικαιώματα και η επιρροή της Ελλάδας στην Κύπρο μειώνονται σιγά σιγά (Eren, 1951).

Η πολιτική της Τουρκίας στην περιοχή της Μεσογείου ήταν σημαντική και είχε σκοπό να αποκτήσει τον έλεγχο της θάλασσας και να επεκτείνει την επιρροή της στη Μέση Ανατολή (TOCCI, 1993). Η ένταξη της Τουρκίας και της Κύπρου στην ΕΕ είχε αντίκτυπο στις εσωτερικές τους πολιτικές και στην κυπριακή σύγκρουση (Ulusoy, 2013)(Salem, 1992). Τέλος, η ένωση Ελλάδας, Τουρκίας και Κύπρου θα μπορούσε να φέρει πραγματική ειρήνη και ασφάλεια στην περιοχή και σημαντικές πολιτικές συνέπειες (Ulusoy, 2013).

Επιπλέον, οι σχέσεις Ελλάδας-Τουρκίας αποτελούν σημαντικό κίνδυνο για την περιοχή λόγω της έλλειψης ισχυρής κοινής σύνδεσης μεταξύ των δύο χωρών. Οι ελληνοτουρκικές εντάσεις έχουν άμεσο αντίκτυπο σε άλλες χώρες της περιοχής (Eren, 1951) και μπορεί να προκαλέσουν αύξηση στις τιμές των κατοικιών (Baldwin-Edwards, 2002).

Οι ελληνοτουρκικές σχέσεις συνδέονται επίσης στενά με το Κυπριακό, το οποίο αποτελεί πηγή έντασης εδώ και δεκαετίες (TOCCI, 1993). Οι ελληνοτουρκικές σχέσεις περιπλέκονται περαιτέρω από τα διαφορετικά στρατηγικά τους συμφέροντα στην περιοχή (Tsardanidis & Nicolau, 1999). Για παράδειγμα, η Τουρκία επιδίωξε να ενισχύσει τους εμπορικούς δεσμούς με την περιοχή για να βελτιώσει τις σχέσεις (Enriiviades, 1976), ενώ η Ελλάδα επιδίωξε να εξασφαλίσει τα περιφερειακά της συμφέροντα προωθώντας τις σχέσεις Ανατολής-Δύσης (Akyener & Şirin, 2016).

Ως αποτέλεσμα, οι δύο χώρες δεν μπόρεσαν να βρουν ένα μέσο για την επίλυση των εθνοτικών και περιφερειακών τους συγκρούσεων, με αποτέλεσμα να αυξηθούν οι εντάσεις μεταξύ των δύο χωρών. Επιπλέον, η έλλειψη ισχυρής κοινής σύνδεσης μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας είχε ως αποτέλεσμα την απουσία θετικών ψυχολογικών και πολιτικών επιπτώσεων για το Κυπριακό (Bilgic et al., 2008).

Τέλος, οι δύο χώρες απέτυχαν επίσης να ενισχύσουν μια ισχυρή οικονομική σχέση λόγω της έλλειψης κοινής στρατηγικής για την αντιμετώπιση της ευρωπαϊκής αγοράς . Αυτό έχει επιδεινώσει περαιτέρω τους πιθανούς κινδύνους των σχέσεων Ελλάδας-Τουρκίας για την περιοχή, καθώς η περιοχή που επηρεάζεται από τον Τουρκικό Στρατό είναι τώρα ελαφρώς μικρότερη από την περιοχή της Κυπριακής Δημοκρατίας (Bahcheli, 1995).

2 Η ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΟΥ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΟΥ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΕΝΩΣΗ

2.1 Η Πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Η ελεύθερη κυκλοφορία των ανθρώπων και οι αυξανόμενες μεταναστευτικές πιέσεις οδήγησαν την Ευρωπαϊκή Ένωση στην ανάγκη για κοινοτική δράση αναγνωρίστηκε τη δεκαετία του 1990. Η Κοινή Ευρωπαϊκή Πολιτική Μετανάστευσης περιλαμβάνει τόσο μέτρα για την καταπολέμηση της παράνομης μετανάστευσης, η οποία σχετίζεται με την πολιτική ασφάλειας και την καταπολέμηση της τρομοκρατίας, όσο και μέτρα που αφορούν τη νόμιμη μετανάστευση από τα κράτη μέλη της ΕΕ. (Ευρωπαϊκή Επιτροπή , 2022)

Η κύρια προσπάθεια στοχεύει στον συντονισμό των πολιτικών των κρατών μελών σχετικά με τις συνθήκες υποδοχής και διαμονής πολιτών τρίτων χωρών. Τα κύρια βήματα προς μια κοινή μεταναστευτική πολιτική είναι η Συνθήκη του Άμστερνταμ, οι αποφάσεις που ελήφθησαν από το Τάμπερε της Φινλανδίας, ο Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων, το Πρόγραμμα της Χάγης και το Πρόγραμμα της Στοκχόλμης, για να μην αναφέρουμε τις αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου και τους κανόνες του παράγωγου δικαίου της ΕΕ. Αυτό συνέβαλε σημαντικά στη διαμόρφωση της εθνικής μεταναστευτικής πολιτικής. (Σαρρής, 2009)

Βασικό στοιχείο της ευρωπαϊκής πολιτικής είναι ο Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ, ο οποίος εγκρίθηκε ως μανιφέστο στη σύνοδο κορυφής της Νίκαιας τον Δεκέμβριο του 2000 (C 364/18.12.2000), καθώς οι περισσότερες από τις διατάξεις του ισχύουν για όλες τις χώρες ιθαγένειας. Ο Χάρτης ορίζει ορισμένα δικαιώματα σχετικά με τους αλλοδαπούς σε τέσσερα άρθρα, όπως η απαγόρευση της δουλείας, η καταναγκαστική ή υποχρεωτική εργασία και η εμπορία ανθρώπων (άρθρο 5), η αναγνώριση του δικαιώματος στο άσυλο (άρθρο 18), η απαγόρευση της μαζικής απέλαση και απαγόρευση αλλοδαπής απομάκρυνσης, απέλασης ή έκδοσης ατόμου σε χώρα όπου μπορεί να καταδικαστεί σε θάνατο ή σε βασανιστήρια ή άλλη απάνθρωπη ή εξευτελιστική τιμωρία ή μεταχείριση (άρθρο 19), διάκριση λόγω φυλής, χρώματος, η εθνοτική καταγωγή και η εθνικότητα απαγορεύονται (άρθρ. 21 λωρίδα). (Παπασιώτη-Πασιά, 2007)

Με την υπογραφή της Συνθήκης της Λισαβόνας, ο Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων έγινε μέρος του κύριου νόμου (άρθρο 6 της ΣΕΕ) και είναι δεσμευτικός σε χώρες της ΕΕ εκτός από το Ηνωμένο Βασίλειο, την Πολωνία και την Τσεχική Δημοκρατία. Στο πλαίσιο της ανάπτυξής της, η Ε.Ε. εφαρμόζει την Κοινή Μεταναστευτική Πολιτική, η οποία υλοποιείται σε συνδυασμό με το πολυετές Σχέδιο της Χάγης, συνέχεια του Σχεδίου Τάμπερε της περιόδου 2005-2010, με κύριο στόχο την ενίσχυση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. . Ως χώρος ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης. Ο κύριος στόχος του σχεδίου είναι ο συντονισμός των μεταναστευτικών ροών της ένωσης και η οικοδόμηση γεφυρών συνεργασίας για τη μετανάστευση και τον έλεγχο των συνόρων.

Ωστόσο, εισήχθη η αποδοχή ενός ενιαίου ευρωπαϊκού συστήματος ασύλου έως το 2010, η καταπολέμηση του οργανωμένου διασυνοριακού εγκλήματος, η επέκταση της αμοιβαίας αναγνώρισης των δικαστικών αποφάσεων της αστικής και ποινικής δικαιοσύνης και η πιο ορθολογική χρήση/αναβάθμιση της EUROPOL και της EUROJUST. Προκειμένου να προωθηθεί ο σεβασμός των θεμελιωδών δικαιωμάτων όλων των πολιτών και να προωθηθεί η ιθαγένεια στην Ευρωπαϊκή Ένωση, το Ευρωπαϊκό Παρατηρητήριο για τον Ρατσισμό και την Ξενοφοβία μετατράπηκε σε ανεξάρτητη οργάνωση για τα θεμελιώδη δικαιώματα. Το σημείο εκκίνησης για τη Συνθήκη της Λισαβόνας είναι η 12η Ιανουαρίου 2009 και τα θέματα ασύλου και μετανάστευσης διέπονται από τα άρθρα 78 και 79 της ΣΛΕΕ αντίστοιχα. Σύμφωνα με το άρθρο 78, η ΕΕ εφαρμόζει κοινή πολιτική στον τομέα του ασύλου, της επικουρικής προστασίας και της προσωρινής προστασίας, με στόχο να χορηγεί στους μετανάστες το καταλληλότερο καθεστώς ανεξάρτητου κράτους και σεβόμενη την αρχή της μη επαναπροώθησης.

Η πολιτική πρέπει να συμμορφώνεται με τις Συμβάσεις της Γενεύης του 1951 και το Πρωτόκολλο του 1967 σχετικά με το Καθεστώς των Προσφύγων. Σύμφωνα με τον κανονισμό αριθ.

Επιπλέον, σύμφωνα με το άρθρο 79 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η ΕΕ εφαρμόζει μια Κοινή Μεταναστευτική Πολιτική, η οποία αποσκοπεί στη διασφάλιση της αποτελεσματικής διαχείρισης των μεταναστευτικών ροών σε όλα τα στάδια, της δίκαιης μεταχείρισης των υπηκόων τρίτων χωρών που

διαμένουν νόμιμα σε κράτη και ως μέσο ενίσχυσης της πρόληψης της παράνομης μετανάστευσης και της καταπολέμησης της εμπορίας ανθρώπων. (Χατζής, 2007)

Το πρόγραμμα της Στοκχόλμης, σε συνέχεια των ομολόγων του στο Τάμπερε και τη Χάγη, εστιάζει στην πολιτική ασύλου, μετανάστευσης και θεωρήσεων για την περίοδο 2010-2014, την τελευταία εξέλιξη του Κοινού Πλαισίου Μεταναστευτικής Πολιτικής. Όσον αφορά την αλληλεγγύη και τη συνεργασία σε θέματα μετανάστευσης και ασύλου, πρέπει να ληφθούν υπόψη οι μακροπρόθεσμες επιπτώσεις της μετανάστευσης στην αγορά εργασίας και στην κοινωνική ένταξη των μεταναστών. Η εύρεση πρακτικών λύσεων για τη βελτίωση της συνοχής μεταξύ της μεταναστευτικής πολιτικής και άλλων πολιτικών (εμπόριο, απασχόληση, υγεία και εκπαίδευση) αναφέρθηκε ως σημαντικός στόχος.

Το σχέδιο της Στοκχόλμης βασίζεται σε μια σφαιρική προσέγγιση της μετανάστευσης και στις θεμελιώδεις αρχές της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για τη Μετανάστευση και το Άσυλο, ενώ τονίζει την ανάγκη η μεταναστευτική πολιτική της ΕΕ να αποτελεί κεντρικό μέρος της εξωτερικής πολιτικής της ΕΕ. Συνιστώνται ασφαλείς και χαμηλού κόστους μεταφορές εμβασμάτων, πιο ενεργή συνεργασία με εκπροσώπους της διασποράς και διερεύνηση του ρόλου της κυκλικής μετανάστευσης για την εμβάθυνση της διασύνδεσης μετανάστευσης και ανάπτυξης. (Χατζής, 2007)

Όσον αφορά τη νόμιμη μετανάστευση, το Συμβούλιο της Ευρώπης προβλέπει ότι η εργατική μετανάστευση σε μια περιοχή και η επιτυχής ένταξη των νομίμως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών αποτελεί κριτήριο οικονομικής ανάπτυξης. Θεμελιώδης αρχή είναι η καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων, η παράνομη μεταφορά μεταναστών και η προστασία των ασυνόδευτων ανηλίκων.

Όσον αφορά το άσυλο, η νεοσύστατη Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Υποστήριξης για το Άσυλο χρησιμεύει ως εργαλείο για την ανάπτυξη και την εφαρμογή του κοινού ευρωπαϊκού συστήματος ασύλου. Τέλος, όσον αφορά την εξωτερική διάσταση του ασύλου, τονίζεται η ανάγκη στενής συνεργασίας με την Ύπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες και τα περιφερειακά συστήματα προστασίας, ενθαρρύνοντας παράλληλα την εθελοντική συμμετοχή των κρατών μελών στο Κοινό Πρόγραμμα Επανεγκατάστασης της ΕΕ. (Σαρρής, 2009)

Εν ολίγοις, η μεταναστευτική πολιτική της ΕΕ. Χωρίζεται σε τρεις περιόδους. Η πρώτη περίοδος, μέχρι το 1997, χαρακτηρίστηκε κυρίως από την υπεράσπιση των συνόρων. Κατά τη δεύτερη περίοδο, μεταξύ 1997 και 2004, υπήρξε μια αξιοσημείωτη προσπάθεια για την ένταξη των μεταναστών. Η τρίτη φάση, που ξεκίνησε το 2004, ήταν η ΕΕ, η οποία προσανατολίστηκε σε μια επιλεκτική προσέγγιση μετανάστευσης παρόμοια με την πολιτική των ΗΠΑ, συνδυάζοντας τη νόμιμη μετανάστευση με θέσεις εργασίας για να βοηθήσει στην καταπολέμηση της παράνομης μετανάστευσης. (Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, 2022)

Το νομικό πλαίσιο της ΕΕ αποσκοπεί στην αμοιβαία αναγνώριση των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων των αλλοδαπών και στη δημιουργία κοινών μηχανισμών που διέπουν τη δίκαιη εφαρμογή τους. Στοχεύει στην υποχρέωση σεβασμού των δικαιωμάτων όλων των κρατών μελών, αλλά από την άλλη πλευρά παρέχει στην εθνική νομοθεσία μεγάλη ευελιξία για τον καθορισμό επιμέρους ζητημάτων που επαφίονται στα ζητήματα της μεταναστευτικής πολιτικής.

Ωστόσο, το ευρωπαϊκό θεσμικό πλαίσιο προβλέπει διαφάνεια στην είσοδο, διαμονή και εργασία υπηκόων τρίτων χωρών στα κράτη μέλη της ΕΕ, αλλά παρατηρείται ότι η διάρκεια παραμονής των αλλοδαπών αλλάζει τα δικαιώματά τους. Υπάρχει επίσης ανάγκη να προωθηθεί η συμβολή της μετανάστευσης στην οικονομική ανάπτυξη της Ευρώπης και στην οικονομική ανταγωνιστικότητα των κρατών μελών. (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2022)

Τέλος, σύμφωνα με έρευνα, η εισροή μεταναστών αυξάνει την ευελιξία των ευρωπαϊκών αγορών παρέχοντας εργατικό δυναμικό σε τομείς όπου το εγγενές εργατικό δυναμικό αποσύρεται. Επομένως, είναι απαραίτητη η ομόφωνη συμφωνία της Ε.Ε. και των κρατών μελών, προκειμένου να διευκολυνθεί η είσοδος αλλοδαπών στην αγορά εργασίας, απώτερος στόχος είναι η μείωση του ποσοστού ανεργίας των αλλοδαπών σε σχέση με τους δικούς τους πολίτες και η εξασφάλιση των συνθηκών για ομαλή απασχόληση των αλλοδαπών.

2.2 Η Συνιστώσα της Τουρκίας στο Μεταναστευτικό Ζήτημα

Η ΕΕ και τα κράτη μέλη της έχουν εφαρμόσει πολυάριθμες αποφάσεις για να βοηθήσουν τους πρόσφυγες στην Τουρκία μετά τη μεταναστευτική κρίση στην οδό της Ανατολικής Μεσογείου.

Μεγάλος αριθμός Σύριων προσφύγων έφτασαν στην Ευρωπαϊκή Ένωση μέσω παράτυπων διαδρομών το 2015. Αυτοί ήταν πρόσφυγες που προσπαθούσαν να ξεφύγουν από τον πόλεμο και να φτάσουν στην Κύπρο, τη Βουλγαρία και την Ελλάδα. Η διαδρομή της Ανατολικής Μεσογείου είναι επίσης γνωστή ως η «κακή» διαδρομή λόγω του μεγάλου αριθμού αφίξεων.

Χάρη στη στενή συνεργασία μεταξύ ΕΕ και Τουρκίας, ο αριθμός των μεταναστών που φτάνουν παράνομα μέσω Τουρκίας έχει μειωθεί σημαντικά έκτοτε. Η δήλωση Τουρκίας-ΕΕ του Μαρτίου 2016 έπαιξε καθοριστικό ρόλο σε αυτή τη μείωση.

Η συμφωνία μεταξύ των ηγετών της Τουρκίας και της ΕΕ τον Μάρτιο του 2016 αναφέρει ότι θέλουν να μειώσουν τον αριθμό των μεταναστών που διέρχονται από την Τουρκία. Περιγράφει δύο αρχές που χρησιμοποίησαν για αυτό.

Όλοι οι νέοι μετανάστες που δεν υποβάλλουν αίτηση για άσυλο κατά την άφιξή τους στα ελληνικά νησιά επιστρέφονται στην Τουρκία. Κάθε Σύριος που επιστρέφει στην Τουρκία από τα ελληνικά νησιά αντικαθίσταται από άλλον υπήκοο της Ε.Ε.

Σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης, η πρόθεση είναι να τερματιστεί η ταλαιπωρία και να αποκατασταθεί η δημόσια τάξη. Οι νόμοι αυτοί εφαρμόζονται αυστηρά σε πλήρη συμμόρφωση με το διεθνές και ενωσιακό δίκαιο. Αυτό σημαίνει ότι τα άτομα δεν απελαύνονται μαζικά — ανεξάρτητα από την κατάσταση.

Η ΕΕ προσβλέπει στην εφαρμογή από την Τουρκία μιας δήλωσης που απαγορεύει τους νέους δρόμους μετανάστευσης κατά μήκος της θάλασσας ή της ξηράς. Αυτή η δήλωση έγινε για να αποτραπεί η παράτυπη μετανάστευση μεταξύ Τουρκίας και ΕΕ. Παράλληλα, η ΕΕ υποστηρίζει τους Σύρους πρόσφυγες στην Τουρκία μέσω των προσφυγικών εγκαταστάσεων τους. (Συμβούλιο της Ευρώπης, 2022)

Ο αριθμός των χαμένων ζωών στη θάλασσα το 2019 ήταν μόλις 71 σε σύγκριση με 806 το 2015. Επιπλέον, ο αριθμός των ανθρώπων που έφτασαν μέσω της Ανατολικής Μεσογείου μειώθηκε κατά 90% από το 2015 έως το 2019. Επιπλέον, ο αριθμός των

αφίξεων από αυτή τη διαδρομή μειώθηκε ακόμη και περαιτέρω κατά 90% λιγότερο το 2020. Αυτό έγινε χάρη στη συμφωνία της Τουρκίας με τον Διεθνή Οργανισμό Μετανάστευσης.

Για την καταπολέμηση της πίεσης από τα χερσαία σύνορα της Τουρκίας τον Φεβρουάριο και τον Μάρτιο του 2020, η ΕΕ ζήτησε 700 εκατομμύρια δολάρια από την ελληνική κυβέρνηση. Επιπλέον, ο Frontex ανέπτυξε πρόσθετο προσωπικό και πόρους για γρήγορες επεμβάσεις στα σύνορα. Η ΕΕ χρησιμοποίησε επίσης τον μηχανισμό πολιτικής προστασίας για να κινητοποιήσει αυτόματα όλο τον εξοπλισμό της.

Η Διευκόλυνση της ΕΕ για τους Πρόσφυγες στην Τουρκία παρέχει 6 δισεκατομμύρια δολάρια για τη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης των προσφύγων. Σκοπός του είναι να διασφαλίσει ότι οι χώρες υποδοχής και οι ανάγκες των προσφύγων εξετάζονται από κοινού. Αυτό επιτυγχάνεται μέσω ενός κοινού μηχανισμού συντονισμού που ονομάζεται Κοινός Μηχανισμός Συντονισμού της ΕΕ.

Η Διευκόλυνση της ΕΕ για τους Πρόσφυγες συντονίζει την παράδοση της βοήθειας της ΕΕ στους πρόσφυγες στην Τουρκία. Στις 24 Νοεμβρίου 2015, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αποφάσισε να δημιουργήσει μια νέα ροή χρηματοδότησης για την υποστήριξη των προσφύγων που ζουν στην Τουρκία. Αυτό ζητήθηκε από τα κράτη μέλη και οδήγησε στη δημιουργία της Διευκόλυνσης της ΕΕ για την Τουρκία.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο διέθεσε μια πρώτη δόση τρία δισεκατομμυρίων δολαρίων στις 29 Νοεμβρίου 2015. Η ΕΕ έλαβε ένα δισεκατομμύριο δολάρια από τον προϋπολογισμό της. Δύο δισεκατομμύρια δολάρια προήλθαν από τα κράτη μέλη στο σύνολό τους.

Η Επιτροπή ανακοίνωσε σχέδια τον Μάρτιο του 2018 για αύξηση της χρηματοδότησης της διευκόλυνσης κατά επιπλέον 3 δισεκατομμύρια ευρώ. Εξήγησαν ότι ο αρχικός προϋπολογισμός είχε χρησιμοποιηθεί πλήρως πριν εξασφαλιστεί οποιαδήποτε πρόσθετη χρηματοδότηση. Αν και τα κράτη μέλη διαφώνησαν σχετικά με τον τρόπο οικονομικής στήριξης των Σύριων προσφύγων της Τουρκίας τον Ιούνιο του 2018, τελικά αποφάσισαν για ένα σχέδιο 3 δισεκατομμυρίων ευρώ. Από τον προϋπολογισμό της ΕΕ, δύο δισ. Ευρώ. Κάθε κράτος μέλος λαμβάνει 1 δισεκατομμύριο ευρώ σε κεφάλαια ανάλογα με το μερίδιό του στο εθνικό ακαθάριστο εισόδημα της ΕΕ. (Συμβούλιο της Ευρώπης, 2022)

Το πρώτο μέρος του σχεδίου επιχορήγησης υποστηρίζει ενεργά εν εξελίξει έργα μέχρι τα μέσα του 2021. Το δεύτερο μέρος χρηματοδοτεί μελλοντικά έργα που προγραμματίζονται να υλοποιηθούν έως τα μέσα του 2025. Αυτή η χρηματοδότηση προορίζεται να στηρίξει την ανθρωπιστική βοήθεια, την εκπαίδευση, την υγεία, τις δημοτικές υποδομές και άλλα έργα που ενίσχυση της κοινωνικοοικονομικής στήριξης.

Η διευκόλυνση χρηματοδότησε έργα που βελτίωσαν τις συνθήκες διαβίωσης των προσφύγων στην Τουρκία. Περισσότερα από 685.000 παιδιά πρόσφυγες σχολικής ηλικίας λαμβάνουν υποστήριξη ώστε να μπορούν να συνεχίσουν την εκπαίδευσή τους. (Συμβούλιο της Ευρώπης, 2022)

Τέλος, έχουν πραγματοποιηθεί 12 εκατομμύρια επισκέψεις υγειονομικής περίθαλψης στο πρώτο στάδιο της περίθαλψης. Πάνω από 3,5 εκατομμύρια εμβολιασμοί έγιναν σε παιδιά πρόσφυγες και εγκύους γυναίκες. Σε περισσότερους από 1,7 εκατομμύρια πρόσφυγες παρέχεται η απαραίτητη υποστήριξη για να αντέξουν τα είδη πρώτης ανάγκης καθημερινά.

3 ΟΙ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΤΟ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΟ

3.1 Η πολεμική σύρραξη Ρωσίας- Ουκρανίας και η Ευρώπη

Η μετανάστευση και η σύγκρουση μεταξύ Ρωσίας και Ουκρανίας είναι δύο διαφορετικά θέματα που έχουν διαφορετικούς αντίκτυπους στη Μεσόγειο. Η Μεσόγειος αποτελεί μια από τις κύριες πύλες για τη μετανάστευση προς την Ευρώπη. Οικονομικοί, πολιτικοί και κοινωνικοί παράγοντες σε διάφορες περιοχές της Μέσης Ανατολής, της Βόρειας Αφρικής και άλλων περιοχών έχουν οδηγήσει σε μαζική μετανάστευση και προσφυγική κρίση. Οι άνθρωποι αναζητούν καλύτερες συνθήκες ζωής, ασφάλεια και οικονομικές ευκαιρίες.

Ο αντίκτυπος της μετανάστευσης στη Μεσόγειο είναι σημαντικός και πολυπλοκογενής. Οι χώρες της Μεσογείου πρέπει να αντιμετωπίσουν τις προκλήσεις που συνεπάγεται η υποδοχή, η ενσωμάτωση και η προστασία των μεταναστών και των προσφύγων. Οι οικονομικές επιπτώσεις μπορεί να περιλαμβάνουν την αύξηση του φόρτου στο σύστημα υγείας και την παροχή κοινωνικών υπηρεσιών, καθώς και την αλληλεπίδραση μεταξύ των κοινοτήτων των μεταναστών και των ντόπιων κοινοτήτων. Επιπλέον, η παράνομη μετανάστευση μπορεί να δημιουργήσει ασφαλείς διαδρόμους για τον εμπόριο ανθρώπων και την παράνομη διακίνηση ανθρώπων.

Η σύγκρουση ανάμεσα στη Ρωσία και την Ουκρανία έχει επίσης σημαντικές επιπτώσεις στη Μεσόγειο, αν και η άμεση επίδραση της είναι έμμεση. Η κρίση αυτή έχει αναγκάσει πολλούς Ουκρανούς να εγκαταλείψουν τη χώρα τους και να αναζητήσουν ασφάλεια σε άλλες περιοχές, συμπεριλαμβανομένων των παράκτιων περιοχών της Μεσογείου. Αυτό μπορεί να οδηγήσει σε αύξηση του αριθμού των μεταναστών που φτάνουν στις ακτές της Μεσογείου μέσω παράνομων μεταναστευτικών διαδρόμων.

Από την μία, πολιτικά, η σύγκρουση ανάμεσα σε Ρωσία και Ουκρανία επηρεάζει τη γεωπολιτική κατάσταση στη Μεσόγειο. Οι διεθνείς σχέσεις και οι συμμαχίες μεταξύ των χωρών της περιοχής μπορεί να διαμορφωθούν σε σχέση με αυτήν τη σύγκρουση, ενισχύοντας τις εντάσεις ή την επίλυσή τους. Επιπλέον, η ασφάλεια και η σταθερότητα της Μεσογείου μπορεί να διαταραχθούν από τις γεωστρατηγικές εξελίξεις που σχετίζονται με την κρίση.

Από την άλλη, οικονομικά, η κρίση μπορεί να επηρεάσει τις ενεργειακές αγορές και τις διασυνδέσεις ενέργειας στην περιοχή. Η Ουκρανία αποτελεί σημαντικό διαμετακομιστικό δρόμο για το ρωσικό φυσικό αέριο προς την Ευρώπη, και οι τάσεις εντάσεων μπορεί να έχουν επιπτώσεις στην προμήθεια ενέργειας στην Μεσόγειο.

Συνολικά, ο αντίκτυπος της μετανάστευσης και της σύγκρουσης Ρωσίας-Ουκρανίας στη Μεσόγειο είναι σημαντικός και συνδέεται με οικονομικές, πολιτικές και κοινωνικές προκλήσεις. Οι χώρες της περιοχής πρέπει να αντιμετωπίσουν αυτές τις προκλήσεις μέσω συνεργασίας, διαλόγου και προώθησης σταθερότητας για την αντιμετώπιση των κρίσεων και την εξεύρεση βιώσιμων λύσεων.

Επιπλέον, σύμφωνα με την έκθεση της ΕΕ για τη μετανάστευση και το άσυλο για το 2022 παρουσιάζονται βασικές εξελίξεις στον τομέα της μετανάστευσης και του ασύλου και γίνεται η αξιολόγηση της προόδου που σημειώθηκε το περασμένο έτος στο πλαίσιο των νέων συμβάσεων για τη μετανάστευση και το άσυλο. (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2022)

Προσδιορίζει τις κύριες προκλήσεις που αντιμετωπίζουν, ενώ τονίζει την ανάγκη για περαιτέρω πρόοδο στην υπεύθυνη και δίκαιη διαχείριση της μετανάστευσης στην ΕΕ, από τον πόλεμο της Ρωσίας στην Ουκρανία που προκάλεσε τον μεγαλύτερο αναγκαστικό εκτοπισμό ανθρώπων στην Ευρώπη από τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο μέχρι την απάντηση του καθεστώτος της Λευκορωσίας στην πανδημία. (Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, 2022)

Με άνευ προηγουμένου ταξιδιωτικούς περιορισμούς και συνεχιζόμενη, ακόμη και αυξανόμενη πίεση για χρήση της μετανάστευσης ως εργαλείου για πολιτικούς σκοπούς κατά μήκος των παραδοσιακών μεταναστευτικών οδών, η ΕΕ αντιμετώπισε πολλές προκλήσεις το περασμένο έτος με σημαντικές επιπτώσεις στη μετανάστευση, το άσυλο και τη διαχείριση των συνόρων. (Lawspot, 2022)

Η ΕΕ έχει αποδειχθεί ικανή να ανταποκριθεί γρήγορα, πρακτική αλληλεγγύη και αποτελεσματικό συντονισμό. Ωστόσο, αυτές οι εξελίξεις αποτελούν μια ισχυρή υπενθύμιση ότι το σύστημα ασύλου και μετανάστευσης της ΕΕ χρειάζεται διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις προκειμένου η ΕΕ να είναι σε θέση να ανταποκριθεί σε καταστάσεις κρίσης και μακροπρόθεσμες τάσεις. (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2022)

Η επιτροπή συνέχισε να παρακολουθεί τις εξελίξεις κατά μήκος των κύριων μεταναστευτικών οδών: η κεντρική μεσογειακή οδός παραμένει η πιο συχνά χρησιμοποιούμενη. Σχεδόν όλες οι αφίξεις σημειώθηκαν στην Ιταλία, ενώ στη Μάλτα σημειώθηκε σημαντική πτώση. (Lawspot, 2022)

Οι παράτυπες αφίξεις στη μεταναστευτική οδό της Ανατολικής Μεσογείου διπλασιάζονται σε σύγκριση με το 2021, κυρίως λόγω της αυξημένης μεταναστευτικής πίεσης από την Κύπρο, η οποία σήμερα αντιπροσωπεύει περίπου το 60% των αφίξεων κατά μήκος της διαδρομής. Στη μεταναστευτική οδό Δυτικής Μεσογείου/Ατλαντικού, η Αλγερία και το Μαρόκο/Δυτική Σαχάρα παραμένουν οι κύριες χώρες αναχώρησης για την ηπειρωτική Ισπανία και τα Κανάρια Νησιά. (Ευρωπαϊκή Επιτροπή , 2022)

Κατά μήκος των μεταναστευτικών διαδρομών των Δυτικών Βαλκανίων, σημειώθηκαν 86.000 παράτυπες συνοριακές διελεύσεις τους πρώτους οκτώ μήνες του 2022, σχεδόν τριπλάσιο σε σχέση με το 2021 και πάνω από δέκα φορές το σύνολο για την ίδια περίοδο το 2019. Λόγω της απότομης αύξησης των αφίξεων, η Επιτροπή παρακολουθεί στενά την κατάσταση μέσω του Δικτύου Blueprint και εντείνει τη συνεργασία της με εταίρους στα Δυτικά Βαλκάνια και τα κράτη μέλη της ΕΕ που έχουν πληγεί περισσότερο για την από κοινού αντιμετώπιση της κατάστασης. (Lawspot, 2022)

Η κατάσταση στα ανατολικά σύνορα με τη Λευκορωσία παραμένει σταθερή, με σημαντική μείωση του αριθμού των άτυπων συνοριακών διελεύσεων σε σύγκριση με την κορύφωση της κρίσης με τα εργαλεία το 2021.

4 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η περιοχή της Μεσογείου είναι μια ποικιλόμορφη περιοχή με πολλούς διαφορετικούς πολιτισμούς, γλώσσες και θρησκείες. Το μεταναστευτικό ζήτημα έχει σημαντικές επιπτώσεις στην οικονομική, πολιτική και κοινωνική ανάπτυξη της περιοχής. Η περιοχή της Μεσογείου είναι ζωτικής σημασίας οικονομικός κόμβος και η εισροή μεταναστών μπορεί να έχει θετικές και αρνητικές συνέπειες στην οικονομία της περιοχής. Το μεταναστευτικό ζήτημα είχε επίσης σημαντικό αντίκτυπο στο πολιτικό τοπίο της περιοχής, με συζητήσεις για τις μεταναστευτικές πολιτικές και τους ελέγχους στα σύνορα. Οι κοινωνικές επιπτώσεις της μετανάστευσης ήταν σημαντικές, με ζητήματα ένταξης, πολιτιστικής ποικιλομορφίας και κοινωνικής συνοχής. Ως αποτέλεσμα, το μεσογειακό μεταναστευτικό ζήτημα έχει γίνει ένα κρίσιμο ζήτημα για την παγκόσμια κοινότητα.

Γενικότερα, η μετανάστευση είναι ένα περίπλοκο ζήτημα που επηρεάζει πολλές πτυχές της κοινωνίας, συμπεριλαμβανομένης της οικονομίας, της πολιτικής και των κοινωνικών δομών, ιδιαίτερα σε περιοχές όπως η Μεσόγειος, όπου οι μεταναστευτικοί δρόμοι χρησιμοποιούνται συχνά από όσους αναζητούν καταφύγιο ή καλύτερες ευκαιρίες.

Σύμφωνα με στοιχεία του Διεθνούς Οργανισμού Μετανάστευσης (ΔΟΜ), η Ελλάδα έχει βιώσει σημαντικές οικονομικές πιέσεις λόγω της μετανάστευσης. Ένα σημαντικό μέρος των κρατικών δαπανών έχει διατεθεί για τη διαχείριση της μετανάστευσης, συμπεριλαμβανομένης της στέγασης, της υγειονομικής περίθαλψης και των νομικών υπηρεσιών για τους μετανάστες. Επιπλέον, η ταχεία εισροή μεταναστών έχει οδηγήσει σε διαταραχή της αγοράς εργασίας, η οποία μπορεί να έχει κλιμακωτές επιπτώσεις στην ελληνική οικονομία.

Επιπλέον, η Τουρκία, η οποία φιλοξενεί τον μεγαλύτερο πληθυσμό προσφύγων στον κόσμο, κυρίως Σύριους, έχει υποστεί σημαντικές οικονομικές επιπτώσεις (Kirişci, K., 2020). Ενώ οι μετανάστες συμβάλλουν στην οικονομία μέσω της εργασίας και της κατανάλωσης, η μεγάλη κλίμακα της μετανάστευσης έχει επίσης οδηγήσει σε οικονομικές πιέσεις, όπως η μείωση των μισθών σε ορισμένους τομείς και η αυξημένη ζήτηση για δημόσιες υπηρεσίες.

Στην Ελλάδα, πολιτικά, η μεταναστευτική κρίση έχει τροφοδοτήσει την ένταση στο εσωτερικό της Ελλάδας και έχει τείνει τις σχέσεις της με άλλα κράτη μέλη της ΕΕ. Η ελληνική κυβέρνηση έχει επικριθεί για τον χειρισμό του θέματος, με ανησυχίες για παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και κακές συνθήκες διαβίωσης σε καταυλισμούς μεταναστών

Στην Τουρκία, το ζήτημα αποτέλεσε διαπραγματευτικό στοιχείο στις διαπραγματεύσεις με την ΕΕ, ιδίως όσον αφορά την απελευθέρωση του καθεστώτος βίζας για τους Τούρκους πολίτες και την οικονομική βοήθεια για τη στήριξη των προσφύγων. Στο εσωτερικό, το ζήτημα έχει οδηγήσει σε ένα πολωμένο πολιτικό κλίμα, με διστάμενες απόψεις σχετικά με την προσέγγιση της χώρας στη μετανάστευση.

Στην Ελλάδα, κοινωνικά, η μεταναστευτική κρίση έχει δημιουργήσει εντάσεις μεταξύ ντόπιων και μεταναστών, οδηγώντας σε περιστατικά ξеноφοβίας και κοινωνικού αποκλεισμού. Ωστόσο, υπάρχουν και παραδείγματα κοινωνικής αλληλεγγύης και υποστήριξης προς τους πρόσφυγες, αναδεικνύοντας τη σύνθετη κοινωνική δυναμική που παίζει.

Ενώ και στην Τουρκία, υπήρξαν παρόμοιες κοινωνικές προκλήσεις, συμπεριλαμβανομένων εντάσεων μεταξύ ντόπιων και μεταναστών, ιδιαίτερα σε περιοχές με υψηλές συγκεντρώσεις προσφύγων. Ωστόσο, πολλές τουρκικές κοινότητες έχουν επίσης δείξει ανθεκτικότητα και φιλοξενία στην υποστήριξη των μεταναστών.

Τέλος, αυτές οι επιπτώσεις μπορεί να ποικίλλουν με βάση μια σειρά παραγόντων, συμπεριλαμβανομένης της κλίμακας και της φύσης της μετανάστευσης, των πολιτικών αντιδράσεων και των κοινωνικών στάσεων. Αξίζει να σημειωθεί ότι παρά αυτές τις προκλήσεις, οι μετανάστες μπορούν επίσης να προσφέρουν σημαντικές συνεισφορές στις χώρες υποδοχής τους, συμπεριλαμβανομένης της κάλυψης των κενών εργασίας, της συμβολής στην οικονομική ανάπτυξη και του εμπλουτισμού της πολιτιστικής ποικιλομορφίας.

Βιβλιογραφία

- BAMF. (2022, Φεβρουάριος). *BAMF*. Ανάκτηση από [www.bamf.de: https://www.bamf.de/SharedDocs/Anlagen/DE/Integration/WillkommenDeutschland/willkommen-in-deutschland_gr.pdf?__blob=publicationFile](http://www.bamf.de/SharedDocs/Anlagen/DE/Integration/WillkommenDeutschland/willkommen-in-deutschland_gr.pdf?__blob=publicationFile)
- Enterprise Greece. (2022, 11 10). *Enterprise Greece*. Ανάκτηση από Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ: <https://www.enterprisegreece.gov.gr/h-ellada-shmera/giati-ellada/h-ellhnikh-oikonomia>
- Lawspot. (2022, 10 10). *Lawspot*. Ανάκτηση από Δημοσιεύθηκε η έκθεση της ΕΕ για τη μετανάστευση και το άσυλο για το 2022: <https://www.lawspot.gr/nomikanea/dimosieythike-i-ekthesi-tis-ee-gia-ti-metanasteysi-kai-asylo-gia-2022>
- UN MIGRATION. (2022, Δεκέμβριος). *UN MIGRATION*. Ανάκτηση από <https://www.iom.int/>: <https://www.iom.int/key-migration-terms>
- UNHCR. (2021, Δεκέμβριος). *UNHCR*. Ανάκτηση από [https://help.unhcr.org: https://help.unhcr.org/greece/el/applying-for-asylum/can-my-application-for-asylum-be-examined-in-another-european-country/dublin-iii-family-reunification-and-other-legal-pathways/](https://help.unhcr.org/https://help.unhcr.org/greece/el/applying-for-asylum/can-my-application-for-asylum-be-examined-in-another-european-country/dublin-iii-family-reunification-and-other-legal-pathways/)
- UNHCR. (2021, Δεκέμβριος). *UNHCR*. Ανάκτηση από [https://www.unhcr.org/gr: https://www.unhcr.org/gr/%CE%B7-%CF%83%CF%8D%CE%BC%CE%B2%CE%B1%CF%83%CE%B7-%CF%84%CE%BF%CF%85-1951-%CF%83%CF%87%CE%B5%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AC-%CE%BC%CE%B5-%CF%84%CE%BF-%CE%BA%CE%B1%CE%B8%CE%B5%CF%83%CF%84%CF%8E%CF%82-%CF%84](https://www.unhcr.org/gr/https://www.unhcr.org/gr/%CE%B7-%CF%83%CF%8D%CE%BC%CE%B2%CE%B1%CF%83%CE%B7-%CF%84%CE%BF%CF%85-1951-%CF%83%CF%87%CE%B5%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AC-%CE%BC%CE%B5-%CF%84%CE%BF-%CE%BA%CE%B1%CE%B8%CE%B5%CF%83%CF%84%CF%8E%CF%82-%CF%84)
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή . (2022, 10 10). *Ευρωπαϊκή Επιτροπή* . Ανάκτηση από Νέο σύμφωνο για τη μετανάστευση και το άσυλο: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/promoting-our-european-way-life/new-pact-migration-and-asylum_el#documents

- Ευρωπαϊκό Συμβούλιο. (2022, 12 10). *Μεταναστευτική πολιτική της ΕΕ*. Ανάκτηση από Εισροή προσφύγων από την Ουκρανία: <https://www.consilium.europa.eu/el/policies/eu-migration-policy/refugee-inflow-from-ukraine/>
- Καβουνίδη, Τ. (2003). *Έρευνα για την Οικονομική και Κοινωνική Ένταξη των Μεταναστών*. Αθήνα: ΠΑΕΠ.
- Καβουνίδη, Τ. (2004). *Το Πρόβλημα της Παράνομης Μετανάστευσης, τα Θετικά και Αρνητικά της Πολιτικής Νομιμοποίησης*. Αθήνα: ΠΑΕΠ.
- Παπασιώτη- Πασιά, Ζ. (2007). *Δίκαιο καταστάσεως αλλοδαπών*. Αθήνα.
- Σαρρής, Ν. (2009). «Οι αντιφατικές διαστάσεις της μεταναστευτικής πολιτικής στην Ευρωπαϊκή Ένωση». Αθήνα.
- Συμβούλιο της Ευρώπης. (2022, 12 10). *Μεταναστευτική πολιτική της ΕΕ*. Ανάκτηση από Μεταναστευτικές ροές στην οδό της Ανατολικής Μεσογείου: <https://www.consilium.europa.eu/el/policies/eu-migration-policy/eastern-mediterranean-route/>
- Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου. (2022, Δεκέμβριος). *Μετανάστευση Ορισμός και βασικές κατηγορίες*. Ανάκτηση από <http://www.opengov.gr/immigration>: <http://www.opengov.gr/immigration/?p=799>
- Χατζής, Ν. (2007). *Αλλοδαποί*. Αθήνα.
- Acikalin et al. (2014) The desertification risk in the Mediterranean basin: a data mining analysis of the relationships between biophysical and socioeconomic factors in agro-forest *Journal of Environmental Planning and Management*.
- Afouxenidis, A., Petrou, M., Kandyliis, G. *Journal of Applied Security Research*. Dealing with a humanitarian crisis: Refugees on the Eastern EU border of the island of Lesbos. (2017). *Journal of Applied Security Research*.
- Akcinaroglu, S., DiCicco, J. Sage. *Avalanches and olive branches: a multimethod analysis of disasters and peacemaking in interstate rivalries*. (2010). Sage.

AKGUL, P. Journal of the Faculty of Economics and Administrative Sciences. Journal of the Faculty of Economics and Administrative Sciences. (2022). Journal of the Faculty of Economics and Administrative Sciences.

Aknur, M. (2012). Democratic Consolidation in Turkey: State, Political Parties, Civil Society, Civil-Military Relations, Socio-Economic Development, EU, Rise of Political Islam. Boca Raton.

Akyener, O., Şirin, Ç. Energy Policy Turkey. Russian chess on gas politics: evaluation of Turkish Stream. (2016). Energy Policy Turkey.

Alvarez-Galvez and Rodero-Cosano, (2013). The impact of socio-economic status on self-rated health: Study of 29 countries using European social surveys (2002–2008). International Journal of Environmental Research and Public Health.

Andersson, R. Journal of Ethnic and Migration Studies. Europe's failed 'fight' against irregular migration: ethnographic notes on a counterproductive industry. (2016). Journal of Ethnic and Migration Studies.

Azam et al. (2016). Socio-economic determinants of energy consumption: An empirical survey for Greece. Elsevier- Renewable and Sustainable Energy Reviews.

Bahcheli, T. Springer. Cyprus in the Politics of Turkey since 1955. (1995). Springer.

Baldwin-Edwards, M. Nomos Verlag. CEEOL - Article Detail. (2006). Nomos Verlag.

Baldwin-Edwards, M. The Brown Journal of World Affairs. Semi-reluctant hosts: Southern Europe's ambivalent response to immigration. (2002). The Brown Journal of World Affairs.

Baldwin-Edwards, M. The Brown Journal of World Affairs. Semi-reluctant hosts: Southern Europe's ambivalent response to immigration. (2002). The Brown Journal of World Affairs.

Bilgic, B., ÖZGÜLER, B., HECAN, M. USAK Yearbook of Politics and International Relations. The Cyprus Crisis of October 1931 and Greece's Reaction: The Place of Turkey and Turkish Cypriots in The Eyes of Greek and Greek Cypriot Leadership. (2008). USAK Yearbook of Politics and International Relations.

Carrera, S., Guild, E. Archive of European Integration (AEI). ... FRONTEX Assistance to Greece's Border with Turkey: Revealing the Deficiencies of Europe's Dublin Asylum System. CEPS Liberty and Security in Europe, November (2010). Archive of European Integration (AEI).

CGTN ,. (2020). The historical root of Turkey-Greece hatred. CGTN, news.cgtn.com
Πρόσβαση 15 Μαΐου 2023.

Chaziza, M. (2020). The impact of US sanctions on Iran's engagement and integration in the Belt and Road Initiative. Wiley Online Library.

Chaziza, M., (2021). China's New Silk Road Strategy and the Turkish Middle Corridor Vision. Taylor & Francis.

Crawley and Skleparis, (2017). Refugees, migrants, neither, both: Categorical fetishism and the politics of bounding in Europe's 'migration crisis'. Journal of Ethnic and Migration Studies.

Crul, M., Lelie, F., Biner, Ö., Bunar, N., Keskiner, E. Springer. How the different policies and school systems affect the inclusion of Syrian refugee children in Sweden, Germany, Greece, Lebanon and Turkey. (2019). Springer.

Cubukcuoglu, S. HeinOnline. A Maritime Dispute in the Mediterranean: Assessing the Greece-Turkey Relationship Through the Lens of Neorealism. (2021). HeinOnline.

Dalay, G. Policy Commons. Turkey, Europe, and the Eastern Mediterranean. (2021). Policy Commons.

Demiryol, T. (2015) Interdependence, Balancing and Conflict in Russian–Turkish Relations. Springer.

Demiryol, T., (2013). The geopolitics of energy cooperation between Turkey and the European Union. Dans L'Europe en Formation.

Demiryol, T., (2018). Between security and prosperity: Turkey and the prospect of energy cooperation in the Eastern Mediterranean. Taylor & Francis.

Diez, T., Stetter, S., Albert, M. Cambridge University Press. The European Union and border conflicts: the transformative power of integration. (2006). Cambridge University Press.

Dimitrios et al. (2017). Quantification of the air transport industry socio-economic impact on regions heavily depended on tourism. Elsevier- Transportation Research Procedia.

Dimitrios and Maria (2018). Assessing air transport socio-economic footprint. International Journal of Transportation Science and Technology.

Dogan et al. (2021). Which households are more energy vulnerable? Energy poverty and financial inclusion in Turkey. Elsevier- Energy Economics.

Edelman, L. (2007). Social and economic factors associated with the risk of burn injury. Elsevier.

Elias, T. Cambridge University Press. The Doctrine of Intertemporal Law. (2017). Cambridge University Press.

Erden, M. (2004). The exchange of Greek and Turkish populations in 1920s and its socio-economic impacts on the life in Anatolia. Springer.

Eren, N. The ANNALS of the American Academy of Political and Social Science. The Middle East and Turkey in world affairs. (1951). The ANNALS of the American Academy of Political and Social Science.

Evangelista, M. Springer. Greece, Turkey and the Improvement of US-Soviet Relations. (1991). Springer.

Evriviades, M. THE MIDDLE EAST. The Problem of Cyprus. (1976). THE MIDDLE EAST.

Foreign Affairs. An Aegean Alliance. (2017). Foreign Affairs.

Gökhan et al. (2017). Impact of socioeconomic factors in oral and dental health care services: the case of Turkey. International Journal of Health Management and Tourism.

Graber, D. Taylor & Francis. *Intervention Policies of the Carter Administration: Political and Military Dimensions*. (1979). Taylor & Francis.

Greece-Turkey Relations: From Past to Present. 2020, thekootneeti.in Πρόσβαση 15 Μαΐου 2023.

Haass, R., McDonald, R. Springer. *Alliance Problems in the Eastern Mediterranean — Greece, Turkey and Cyprus: Part I*. (1988). Springer.

Handy, G., Pourchot, G., Hatch, E. CSIS. *Learning from Successful Cooperation in the Expanding European Space*. (2003). CSIS. Ανακτήθηκε June 18, 2023, από books.google.com

Hao et al., (2020). *The Impact of Energy Cooperation and the Role of the One Belt and Road Initiative in Revolutionizing the Geopolitics of Energy among Regional Economic Powers: An Analysis of Infrastructure Development and Project Management Complexity*.

Hüseyinoğlu, A., Utku, D. Transnational Press London. CEEOL - Article Detail. (2021). Transnational Press London.

Iğsız, A., (2015). *Palimpsests of Multiculturalism and Museumization of Culture: Greco-Turkish Population Exchange Museum as an Istanbul 2010 European Capital of Culture Project*. Duke University Press.

International Rescue Committee. *What is the EU-Turkey deal?* | International Rescue Committee (IRC). (2023). International Rescue Committee.

Kalaycioglu, D. (2015). *The influence of socioeconomic status, self-efficacy, and anxiety on Mathematics achievement in England, Greece, Hong Kong, the Netherlands, Turkey, and the USA.. Educational Sciences: Theory and Practice*.

Kariotis, T. Duke University Press. *Mediterranean Quarterly*. (2011). Duke University Press.

Kasperek, B. Springer- *The Politics of International Migration Management. Borders and populations in flux: Frontex's place in the European Union's migration management*. (2010). Springer- *The Politics of International Migration Management*.

Kelman, I. Journal of International Affairs Editorial Board. Acting on disaster diplomacy. (2006). Journal of International Affairs Editorial Board.

Keskin et al. (2015). Prevalence of iron deficiency among schoolchildren of different socio-economic status in urban Turkey. European Journal of Clinical Nutrition.

Kirişçi, K. Alternatives: Turkish Journal of International Relations. Alternatives: Turkish Journal of International Relations. (2005). Alternatives: Turkish Journal of International Relations.

Kitromilides, P., Couloumbis, T. The Greek Review of Social Research. Ethnic conflict in a strategic area: The case of Cyprus. (1975). The Greek Review of Social Research.

Koukis, T., Kelman, I., Ganapati, N. International Journal of Disaster Risk Reduction. Greece–Turkey disaster diplomacy from disaster risk reduction. (2016). International Journal of Disaster Risk Reduction.

Kutlay, M. A., (2009). Political economy approach to the expansion of Turkish-Greek relations: interdependence or not?. Journal of International Affairs.

Léonard, S., Kaunert, C. Journal of Ethnic and Migration Studies. The securitisation of migration in the European Union: Frontex and its evolving security practices. (2020). Journal of Ethnic and Migration Studies.

Lesser, I. Journal of International Affairs Editorial Board. Turkey in a changing security environment. (2000). Journal of International Affairs Editorial Board.

Mavrogenis, S., Kelman, I. SSRN. Perceptions of Greece-Turkey disaster diplomacy: Europeanization and the underdog culture. (2014). SSRN.

McNally et al., (2009). Hydropower and sustainability: Resilience and vulnerability in China's powersheds. Elsevier- Journal of Environmental Management.

Migration Information Source. The EU-Turkey Deal, Five Years On: A Frayed and Controversial but Enduring Blueprint. (2021). Migration Information Source.

Milakis and Vlastos (2008). Relationships between urban form and travel behaviour in Athens, Greece. A comparison with Western European and North American results. European Journal of Transport and Infrastructure Research.

Mitchell, S., Prins, B. *International Studies Quarterly- Oxford Academic. Beyond Territorial Contiguity: Issues at Stake in Democratic Militarized Interstate Disputes* . (2009). *International Studies Quarterly- Oxford Academic*.

Mohan and Tan-Mullins,. (2018). *The geopolitics of South–South infrastructure development: Chinese-financed energy projects in the global South*. Sage.

Morag, N. (2010). *Cyprus and the clash of Greek and Turkish nationalisms*. Taylor & Francis.

Moravcsik, A. Cambridge University Press. *The origins of human rights regimes: Democratic delegation in postwar Europe*. (2003). Cambridge University Press.

MPC . *International cooperation: does migration have a centrifugal or centripetal influence?*. (2021). MPC.

Murad et al. (2003). *Predictors of self-reported problem behaviours in Turkish immigrant and Dutch adolescents in the Netherlands*. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*.

Odehnal, J., Neubauer, J., Olejníček, A., Boulaouad, J. MDPI. *Empirical Analysis of Military Expenditures in NATO Nations*. (2021). MDPI.

Oneal, J. Cambridge University Press. *The theory of collective action and burden sharing in NATO*. (2009). Cambridge University Press.

Oneal, J. Cambridge University Press. *The theory of collective action and burden sharing in NATO*. (2009). Cambridge University Press.

Ozmen et al. (2007). *The association of self-esteem, depression and body satisfaction with obesity among Turkish adolescents*. *BMC Public Health*.

Pallister-Wilkins, P. *International Political Sociology. The humanitarian politics of European border policing: Frontex and border police in Evros*. (2015). *International Political Sociology*.

Pham et al., (2020). *Assessing the impact of cost overrun causes in transmission lines construction projects*. Springer.

Qi et al., (2022). Moving a step closer towards environmental sustainability in Asian countries: focusing on real income, urbanization, transport infrastructure, and research and development. Taylor & Francis.

Rumelili, B. Journal of Common Market Studies. Transforming conflicts on EU borders: The case of Greek-Turkish relations. (2007). Journal of Common Market Studies.

Saklani et al., (2020). Hydro-energy cooperation in South Asia: Prospects for transboundary energy and water security. Elsevier.

Salem, N. St's Martin Press. [BOOK][B] Cyprus: a regional conflict and its resolution. (1992). St's Martin Press.

Söhn and Özcan,. (2007). The educational attainment of Turkish migrants in Germany. Taylor & Francis.

Suzuki, A., Loizides, N. Sage. Escalation of interstate crises of conflictual dyads: Greece–Turkey and India–Pakistan. (2011). Sage.

Temur-Erman et al. (2020). Socio-economic status and emotional distress of female Turkish immigrants and native German women living in Berlin. Cambridge University Press.

TOCCI, N. Sage. Greece, Turkey and Cyprus. (1993). Sage.

Topak, Ö. Sage- Environment and Planning D: Society and Space. The biopolitical border in practice: surveillance and death at the Greece-Turkey borderzones. (2014). Sage- Environment and Planning D: Society and Space.

Topak, Ö., Vives, L. Migration Studies. comparative analysis of migration control strategies along the Western and Eastern Mediterranean routes: Sovereign interventions through militarization and deportation | Migration Studies | Oxford Academic. (2020). Migration Studies.

Tsakiris, T., (2014). Greece and the energy geopolitics of the Eastern Mediterranean. LSE IDEAS.

Tsardanidis, C., Nicolau, Y. Springer. Cyprus Foreign and Security Policy: Options and Challenges. (1999). Springer.

Tsardanidis, C., Nicolau, Y. Springer. Cyprus Foreign and Security Policy: Options and Challenges. (1999). Springer.

Ulusoy, K. Lexington Books. The Case of Cyprus. (2013). Lexington Books.

Ulusoy, K. Lexington Books. The Case of Cyprus. (2013). Lexington Books.

UN Migration Agency (IOM). IOM, EU, Turkey Cooperate on EUR 8.5 Million Migration and Border | IOM Türkiye. (2017). UN Migration Agency (IOM).

Wang et al., (2016). Exploring the relationship between urbanization, energy consumption, and CO2 emissions in different provinces of China. Elsevier- Renewable and Sustainable Energy Reviews.

Yıldız, E. Journal Hukum. The Conflict Between Greece And Turkey In The Mediterranean Sea . (2020). Journal Hukum.

Yılmaz, B. Sabanci University . Foreign trade specialization and international competitiveness Of Greece, Portugal, Spain, Turkey and the EU 12. (2022). Sabanci University

Yılmaz-Bozkuş, R., (2019). Turkey's Relations and Energy Cooperation with the BSEC. SETA VAKFI.

Yokoi, Y., (2009). Plant and Technology Contracts and the Changing Pattern of Economic Interdependence Between China and Japan. Cambridge University Press.

Yorucu and Mehmet., (2022). TANAP and TAP: A Case of Turkish–Greek Energy Cooperation. Springer.

Yorucu, V., Mehmet, O. Springer. Wider Energy Cooperation: Prospects in Greece, Turkey, Cyprus, and the Region. (2022). Springer.

Yusuf, A., Lin, Y. International Journal of Politics and Security. International Journal of Politics and Security. (2019). International Journal of Politics and Security.

Zabkar and Makovec Brencic., (2004). Values, trust, and commitment in business-to-business relationships: A comparison of two former Yugoslav markets. Emerald.

Zhiqiang, Z., (2016). Sino-Turkish strategic economic relationship in new era. Turkish Journal of International Relations.

Bilgic, B., Ozgüler, B., Hecan, M. Usak Yearbook of Politics and International Relations. The Cyprus Crisis of October 1931 and Greece's Reaction: The Place of Turkey and Turkish Cypriots in the Eyes of Greek and Greek Cypriot Leadership. (2008). USAK Yearbook of Politics and International Relations.